الكويت
جمعية النجاة الخيرية

IPC
لجنة التعريف بالإسلام
ISLAM PRESENTATION COMMITTEE
جمعية النجاة الخيرية

తజ్వీద్

సులభ శైలిలో

التجويد المُيّسر

الجزء الأول

HOTLINE 97266676

School Section Advanced Curriculum

IPC
لجنة التعريف بالإسلام
ISLAM PRESENTATION COMMITTEE
جمعية النجاة الخيرية

جمعية النجاة الخيرية

తజ్వీద్

సులభ శైలిలో

التجويد الميسر

الجزء الأول

మొదటి భాగం

స్కూల్ విభాగం

నూతన పాఠ్య ప్రణాళిక

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without written permission from the Publisher.

రచన / కూర్పు : ముర్షిదా రజాఖ్
అధిపతి : అరబ్బేతరులకు అరబీ శిక్షణా విభాగం
ఇంగ్లీషు అకాడమి

పర్యవేక్షణ: లతీఫా ఎన్. అల్ సయీద్
అధిపతి : స్కూల్ విభాగం
ఇస్లామ్ ప్రెజెంటేషన్ కమిటి
మహిళా విభాగం

అనువాదం
సయ్యిద్ అబ్దుస్సలామ్ ఉమ్రీ
షేక్ హబీబుర్రహ్మాన్ జామయీ

మరియు రోజరియో తినమిసన్ (షైమా దిఅబ్)
కార్యదర్శి : స్కూల్ విభాగం
ఇస్లామ్ ప్రెజెంటేషన్ కమిటి
మహిళా విభాగం

ముందు మాట

సమస్త స్తోత్రాలు అల్లాహ్ కొరకే. ఇంకా సమస్త మానవాళికి కారుణ్యమూర్తిగా పంపబడిన దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లం) పై శాంతి కురియుగాక! ఖుర్ఆన్ అల్లాహ్ వాక్కు. ఖుర్ఆన్ పఠనం ఓ ఆరాధన. దీని ద్వారా ఒక ముస్లిం చాలా తేలికగా అనంతమైన పుణ్య ఫలాల్ని సముపార్జించుకోగలడు.

ఖుర్ఆన్‌ను తజ్వీద్ నిబంధనలతో పారాయణం చేయటం ప్రతి పఠితునిపై తప్పనిసరి. కాబట్టి ముస్లింలు సరిఅయిన రీతిలో ఖుర్ఆన్ పారాయణం చేసేందుకు తజ్‌వీద్ నియమాలను పాటించటానికి తగు జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.

ప్రతి అక్షరాన్ని దాని నియమాలను, లక్షణాలను పాటిస్తూ సరిఅయిన ఉచ్చారణతో ఖుర్ఆన్ పారాయణం చేయడంలో పారాయణకర్తలు ప్రావీణ్యత సంపాదించాలన్నదే తజ్‌వీద్ శాస్త్ర ముఖ్యోద్దేశం.

తజ్‌వీద్ మొదటి భాగాన్ని సమర్పిస్తున్నందుకు ఐ.పి.సి స్కూల్ విభాగం సంతోషిస్తోంది. అరబీ మాతృభాష కాని ముస్లింలు, నవ ముస్లింలు వారి ఖుర్ఆన్ పారాయణాన్ని వృద్ధి చేసుకోవాలన్నదే ఈ పుస్తక సమర్పణ ముఖ్యోద్దేశం.

"తజ్‌వీద్' – సులభ శైలిలో" అనే పుస్తకం ఒక మంచి ఆరంభం. తజ్‌వీద్ నేర్చుకునే వారికి ఈ పుస్తకం చక్కగా ఖుర్ఆన్ పారాయణం చేయడానికి దోహదకారి కాగలదని ఆశిస్తున్నాము.

ఇది ముస్లిములందరికీ మార్గదర్శకం కావాలని, ఇది మాకు శుభాశీస్సుగా మారాలని పరమ పవిత్రుడైన అల్లాహ్‌ను వేడుకుంటున్నాము.

స్కూల్ విభాగం
ఇస్లాం ప్రజెంటేషన్ కమిటి

విషయ సూచిక

అత్ – తజ్వీద్	11
అభ్యాసాలు -1	12
ఖుర్ఆన్ పారాయణ ఉపోద్ఘాతం	13
అల్ ఇస్తిఆజహ్	13
బస్మలహ్	13
అభ్యాసాలు -2	15
'నూన్' మరియు 'మీమ్' నిబంధనలు	16
అల్ గున్నహ్	16
షద్దహ్‌తో నూన్, మీమ్	17
అభ్యాసాలు -3	19
నూన్ సాకినహ్ మరియు తన్వీన్‌ల నిబంధనలు	20
ఇజ్‌హార్	21
ఇద్‌గామ్	22
అభ్యాసాలు -4	24
ఇఖ్‌లాబ్	26
ఇఖ్‌ఫా	26
నూన్ సాకినహ్ మరియు తన్వీన్ నిబంధనలు (పట్టిక)	28
అభ్యాసాలు -5	29
మీమ్ సాకినహ్ నిబంధనలు	31
ఇద్‌గామ్ షఫవి	31

ఇఖ్ఫా షఫవి	31
ఇజ్హార్ షఫవి	32
మీమ్ సాకినహ్ నిబంధనలు (పట్టిక)	33
అభ్యాసాలు -6	34
ఇద్గామ్‌లో వివిధ రకాలు	37
ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్	37
ఇద్గామ్ ముతజానిసైన్	38
ఇద్గామ్ ముతఖారిబైన్	40
అభ్యాసాలు -7	41
ఇద్గామ్ లామ్ షమ్సియ్యహ్ మరియు ఇజ్హార్ లామ్ ఖమరియ్యహ్	43
అభ్యాసాలు -8	44
అల్‌మద్	47
మద్ అస్లీ తబీయి నిబంధనలు	48
అభ్యాసాలు -9	50
మద్ ఫర్యీ	51
హమ్జా వలన వచ్చే మద్	51
అభ్యాసాలు -10	52
సుకూన్ వలన ఏర్పడే మద్	53
అల్ మద్ (పట్టిక)	56
అభ్యాసాలు -11	57

అత్ - తజ్వీద్

తజ్వీద్ విద్య అంటే ఏమిటి?

తజ్వీద్ అనేది అత్యున్నతమైన విద్య. అదొక అమోఘమైన పఠనా ప్రక్రియ. ఎందుకంటే ఇది దివ్య ఖుర్ఆన్‌తో సంబంధం కలిగివుంది. ఖుర్ఆన్ గ్రంథం అల్లాహ్ శాశ్వత మహిమ. ప్రవక్త (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లమ్)పై పవిత్ర ఖుర్ఆన్‌ను ఎలా అవతరించిందో అలానే పఠించడాన్ని తజ్వీద్ అంటారు. ప్రతి ముస్లిం దీనిని తప్పక నేర్చుకోవాలి. ఇంకా తమ పిల్లలకు కూడా నేర్పాలి. ఎందుకంటే తజ్వీద్‌తో ఖుర్ఆన్ పారాయణం ఫర్జె అయిన్ (తప్పనిసరి విధి). అంటే ఇది ప్రతి ముస్లింపై ఉన్న విధ్యుక్త ధర్మం.

తజ్వీద్: ప్రతి అక్షరాన్ని సరయిన ఉచ్చారణతో ప్రత్యేక లక్షణాలతో పారాయణం చేయటాన్నే తజ్వీద్ అంటారు.

తజ్వీద్ విద్యకై పాటించవలసిన నియమాలు

తజ్వీద్ నియమాలను తెలుసుకొనుట ఫర్జ్–యె–కిఫాయ. (فرض كفاية) అంటే ముస్లిం సముదాయంలోని కొంతమందైనా దీన్ని అభ్యసించటం ధార్మిక ఫర్జ్. అయితే తజ్వీద్ విద్యననుసరించి ఖుర్ఆన్ పారాయణం చేయటం ఫర్జెఅయిన్ (فرض عين). అంటే దీని భావం వ్యక్తిగత స్థాయిలో ప్రతి ముస్లిం తప్పక నెరవేర్చాల్సిన బాధ్యత.

అభ్యాసాలు 1

1. క్రింద ఇవ్వబడిన పదాల ద్వారా ఆయా ఖాళీలలో తజ్‌వీద్ నిర్వచనాన్ని పూరించండి.

పారాయణం – లక్షణాలు – ఉచ్చారణ – సరిఅయిన పద్ధతి – నియమాలు

తజ్‌వీద్ అంటే ఖుర్‌ఆన్‌ను ప్రవక్త ముహమ్మద్ (సల్లల్లాహు అలైహి వ సల్లమ్) పైన అవతరించిన విధంగా.......... ....చేయటం.

ప్రతి అక్షరాన్ని సరయిన ....తో ప్రత్యేక ....తో నియమాలు పాటిస్తూ పారాయణం చేయటాన్నే తజ్‌వీద్ అంటారు.

2. క్రింద రెండు వాక్యాలు మాత్రమే సరయినవి ఇవ్వ బడ్డాయి. వాటిని మీరు గుర్తు పెట్టండి

- తజ్‌వీద్ నియమాల ప్రకారం ఖుర్‌ఆన్‌ను పారాయణం చేయటం ప్రతి ముస్లిం బాధ్యత కాదు. (   )
- ప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) పై అవతరించిన రీతిలో ఖుర్‌ఆన్‌ను పారాయణం చేయటాన్నే తజ్వీద్ అంటారు. (   )
- దివ్య ఖుర్‌ఆన్ అల్లాహ్ మహత్యం (   )
- తజ్‌వీద్ నియమాలను అభ్యసించటం ప్రతి ఒక్కరిపై ఫర్జెఅయిన్. (   )

ఖుర్ఆన్ పారాయణ ఉపోత్ఘాతం

దివ్య ఖుర్ఆన్ పారాయణానికి ముందు అల్లాహ్ ప్రీతిని, ప్రసన్నతను పొందటానికి మనం దీన్ని పారాయణం చేస్తున్నాం అన్న విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి. సాధ్యమైనంతవరకు వుజూతో పారాయణం చేయటం అభిలషణీయం. దేహ పరిశుద్ధత, దుస్తుల పరిశుభ్రత, స్థల పరిశుభ్రతను పాటించాలి. ఖుర్ఆన్ పారాయణ సమయంలో మనిషి ఎంతో అణకువ తో, భక్తి ప్రపత్తులతో మెలగాలి.

అల్ ఇస్తిఆజహ్ (الإستعاذة)

అల్ ఇస్తిఆజహ్ అంటే శాపగ్రస్తుడైన షైతాన్ బారి నుండి అల్లాహ్ శరణును, రక్షణను వేడుకోవటం.
అల్లాహ్ ఖుర్ఆన్‌లో ఇలా సెలవిస్తున్నాడు :

قَالَ تَعَالَىٰ: ﴿ فَإِذَا قَرَأْتَ ٱلْقُرْءَانَ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾ ﴾ النحل

"నువ్వు ఖుర్ఆన్ పారాయణం (తిలావత్) ప్రారంభించినప్పుడు శాపగ్రస్తుడైన షైతాన్ బారి నుండి అల్లాహ్ శరణు వేడుకో." (16 :98)
ఖుర్ఆన్ పారాయణం చేయాలనుకున్న వారు అవూజు బిల్లాహి మినష్ షైతానిరరజీమ్‌తో ప్రారంభించడం సున్నత్.

అల్ బస్మలహ్ (البسملة)

దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో ప్రతి సూరహ్ బస్మలహ్ بسم الله الر حمن الرحيم తో ప్రారంభమవుతుంది. అందువలన పారాయణకర్త సూరహ్ ప్రారంభించే ముందు దీన్ని (బస్మలహ్) చదవడం తప్పనిసరి (వాజిబ్).

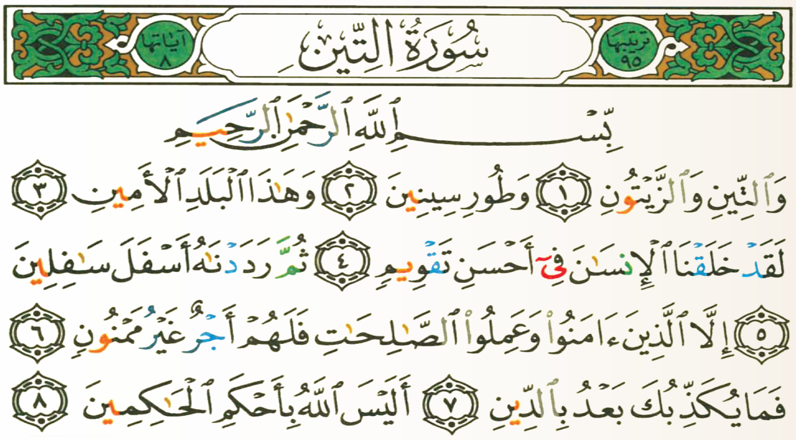

సూరహ్ 'అత్ తౌబహ్' (بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ) ప్రారంభంలో మాత్రం బిస్మిలహ్ ఉండదు.

سُورَةُ التَّوۡبَةِ

بَرَآءَةٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ١
فَسِيحُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٖ وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّكُمۡ غَيۡرُ مُعۡجِزِي
ٱللَّهِ وَأَنَّ ٱللَّهَ مُخۡزِي ٱلۡكَٰفِرِينَ ٢ وَأَذَٰنٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ

అయితే సూరహ్ 'తౌబా'ను మధ్యలో నుంచి ప్రారంభించినట్లైతే 'బిస్మిలహ్' పఠించటం వాజిబ్ అయితే కాదుగానీ, జాయిజ్. అది పారాయణకర్త ఇష్టం.

అభ్యాసాలు 2

1. తజ్వీద్‌తో ఖుర్‌ఆన్ పారాయణ నియమ నిబంధనల ఆదేశాన్ని తెలుసుకోవడానికి పునరావృతం అయిన అక్షరాలను తొలగించి చూడండి.

ل	ي	ك	و	م
ص	ق	ا	ث	ه
ث	ج	م	ل	ك
ب	ه	ي	ق	ص

ఆ ఆదేశం ....

(2) క్రింది ఖాళీలను సరియైన నిబంధనలతో పూరించండి.

(వాజిబ్ - సున్నత్ - జాయిజ్)

1. ఖుర్‌ఆన్ పారాయణానికి ముందు పఠించే أعوذ بالله من الشيطان الرجيم ఆదేశం

....

2. ఒకవేళ మీరు సూరా మధ్యలో నుంచి ఖుర్‌ఆన్ పారాయణాన్ని మొదలెడితే బస్మలహ్ بسم الله الر حمن الرحيم పలకటం ....

3. తౌబా సూరహ్ తప్ప ప్రతి సూరాకు ప్రారంభంలో బిస్మిల్లా హిర్రహ్మా నిర్రహీమ్ بسم الله الر حمن الرحيم పలకటం ....

(3) ఇస్తిఆజహ్‌ను, బస్మలహ్‌ను పూరించండి.

أعوذ بالله ....

بسم الله ....

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక:

విద్యార్థులకు ఇస్తిఆజహ్‌ను మరియు బస్మలహ్‌ను పఠించటంలో బాగా తర్ఫీదు ఇవ్వాలి.

- జవాబు: వాజిబ్ (తప్పనిసరి)

“నూన్” మరియు “మీమ్” నిబంధనలు

అల్ గున్నహ్

అల్ గున్నహ్ అంటే ఏమిటి?

‘అల్ గున్నహ్’ అనేది ఒక సున్నితమైన శబ్దం. దీన్ని నాలుకను ఏ మాత్రం కదిలించకుండా ‘నాసిక’ (الخيشوم) మూలం నుంచి పలకాలి. గున్నహ్ రెండు అక్షరాల ప్రత్యేక లక్షణం – అవి: నూన్ మరియు మీమ్.

(ن ، م)

‘గున్నాహ్’ పై రెండు అక్షరాలకు వర్తిస్తుంది. అది నాసికా ద్వారం నుంచి వస్తుంది. ఎందుకంటే ఇలాంటి శబ్దం నోటి గుండా రాజాలదు.

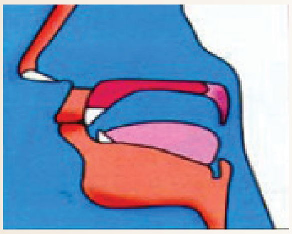

‘ م ’ అక్షరాన్ని పలికేటప్పుడు రెండు పెదాలు మూసుకుపోవడం వల్ల నోటి నుండి రావాల్సిన శబ్దాన్ని రాకుండా చేస్తాయి.

శబ్దం బంధించబడే స్థలాన్ని గుర్తించండి

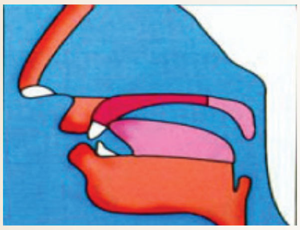

‘ ن ’ అక్షరాన్ని పలికేటప్పుడు నాలుక పైకి ఉండి మూసుకుపోవడం వల్ల నోటి నుండి రావాల్సిన శబ్దాన్ని రాకుండా చేస్తుంది.

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక:
విద్యార్థులు ఈ రెండు అక్షరాలు బాగా అభ్యసించేలా చూడాలి.

షద్దహ్‌తో కూడిన 'నూన్' 'మీమ్'

షద్దహ్‌తో నూన్ మరియు మీమ్ పలికినప్పుడు గున్నహ్‌ను చాలా స్పష్టంగా పలకడం అనివార్యం- వాజిబ్.
(మీమ్ ముషద్దదహ్ مّ - నూన్ ముషద్దదహ్ نّ)

ఈ స్థితిలో 'గున్నహ్' చాలా స్పష్టంగా ఉంటుంది. దీన్ని రెండు ఒత్తులకు సమానంగా పలకాలి. దీన్నే షద్దహ్‌తో కూడిన నూన్, మీమ్‌లపై 'గున్నహ్' గా పేర్కొంటారు.

ఉదాహరణలు:

﴿ إِنَّ ٱلْأَبْرَارَ لَفِى نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ ﴾ الانفطار

﴿ عَمَّ يَتَسَآءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ ٱلنَّبَإِ ٱلْعَظِيمِ ﴿٢﴾ ﴾ النبأ

﴿ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴿٦﴾ ﴾ الناس

షద్దహ్‌తో కూడిన నూన్, మీమ్‌లను గుర్తించండి.

గున్నహ్ పలికేటప్పుడు మీరు ఒక కాగితం ముక్కను నాసిక ముందు ఉంచితే నాసిక ద్వారా గాలి రావడం గమనిస్తారు.

మీమ్ ముషద్దదహ్ | నూన్ ముషద్దదహ్

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక:

1) విద్యార్థులు పైన తెలిపిన ఈ అక్షరాలు ఏ స్థానాల్లో ఉన్నాయో గ్రహించాలి.
2) 'గున్నహ్'ను బాగా అభ్యసించాలి. ఈ అభ్యాసం నిమిత్తం ఒక కాగితం ముక్కను నాసిక ముందు ఉంచాలి. తద్వారా ముక్కు నుండి గాలి రావడాన్ని గమనిస్తారు.
3) మరిన్ని వివరాల కొరకు ఈ పుస్తకం చివర్లో ఉన్న సూరాలను పరిశీలించగలరు.

సూరహ్ ‘అన్ నాస్’ : 114

آياتها ٦ — سُورَةُ النَّاسِ — ترتيبها ١١٤

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ ٱلنَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ
ٱلنَّاسِ ﴿٣﴾ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ ٱلَّذِى
يُوَسْوِسُ فِى صُدُورِ ٱلنَّاسِ ﴿٥﴾
مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ ﴿٦﴾

షద్దహ్‌తో కూడిన నూన్,
మీమ్‌లను గుర్తించండి.

సూరహ్ అత్ తకాసుర్ (102)

آياتها ٨ — سُورَةُ التَّكَاثُرِ — ترتيبها ١٠٢

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ ٱلْمَقَابِرَ ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ
تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ
عِلْمَ ٱلْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ ٱلْجَحِيمَ ﴿٦﴾ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا
عَيْنَ ٱلْيَقِينِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتُسْـَٔلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٨﴾

అభ్యాసాలు 3

1. గున్నహ్ చేసేటప్పుడు వచ్చే శబ్దాన్ని బట్టి ఆయా చిత్ర పటాలను అక్షరాలతో జతపరచండి.

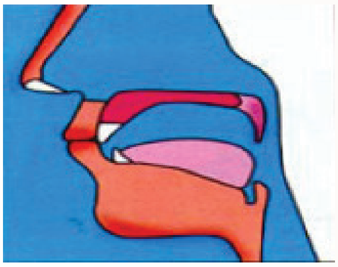

ن

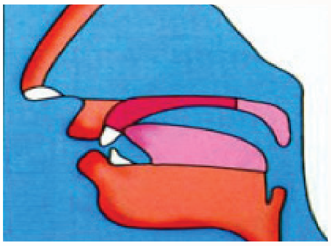

م

2. ఖాళీలను పూరించండి.

నూన్ మరియు మీమ్ అక్షరం పలికేటప్పుడు 'గున్నహ్' నాసికా రంధ్రం ద్వారా వస్తుంది. ఎందుకంటే రెండు .... మూసుకుపోతాయి. కారణం ఇలాంటి శబ్దం ....

3. క్రింద ఇవ్వబడిన వాటిని పూరించటానికి ఖుర్ఆన్ నుంచి కొన్ని ఉదాహరణలు పేర్కొనండి.

(ఎ) షద్దహ్‌తో కూడిన 'నూన్' పై 'గున్నహ్' ఉదాహరణ ....
....

(బి) షద్దహ్‌తో కూడిన 'మీమ్' పై 'గున్నహ్' ఉదాహరణ ....
....

'నూన్' సాకినహ్, తన్వీన్‌ల నిబంధనలు

'నూన్' సాకినహ్ అంటే ఏమిటి?

నూన్ సాకినహ్: ఎలాంటి ఒత్తులు లేకుండా ఉంటుంది. అంటే తలకట్టు-ఫత్హా, కొమ్ము-దమ్మహ్, గుడి-కస్రహ్ లేకుండా ఉంటుంది. (نْ)

'తన్వీన్' అంటే ఏమిటి?

తన్వీన్ అంటే ఇది కేవలం పలుక బడుతుంది కానీ, వ్రాయబడదు. దీనికి గుర్తు ఏమిటంటే (ـً ـٍ ـٌ) ఇది నామవాచకం చివర్లో వస్తుంది.
ఉదాహరణ: بيتًا ، بيتٍ ، بيتٌ

'నూన్ సాకినహ్', 'తన్వీన్'లకు నాలుగు నియమాలున్నాయి.

ఇజ్హార్	الإظهار	= స్పష్టత
ఇద్గామ్	الإدغام	= కలపటం
ఇఖ్ఫా	الإخفاء	= దాచటం
ఇఖ్లాబ్	الإقلاب	= మార్చటం

అల్ ఇజ్‌హార్

ఇజ్‌హార్ అంటే స్పష్టత అని అర్థం.

నూన్ సాకినహ్ లేదా తన్వీన్ తరువాతనే క్రింద తెలిపిన ఆరు అక్షరాల్లోని ఏదేని అక్షరం వస్తే అప్పుడు నూన్ సాకినహ్‌ను సాధారణంగా, గున్నహ్ లేకుండా పలుకడం జరుగుతుంది. ఇజ్హార్ అక్షరాలు ఇవి:

(أ , ه , ع , ح , غ , خ)

ఖుర్‌ఆన్ గ్రంథంలో నూన్ పై సుకూన్ ఉండటం అనేది ఇజ్హార్ ఆదేశాన్ని కలిగి ఉంటుంది. అలాగే ఇజ్హార్‌గా పలుకబడే తన్వీన్ ఇలా ఉంటుంది: (ـًـٍـٌ)

ఇజ్హార్ అక్షరాలు వాక్యంలోని పద ప్రారంభంలో ఎరుపు రంగులో ఇవ్వబడ్డాయి.

أخي هاك علما حازه غير خاسر

ఉదా :

﴿ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ٧ ﴾ الفاتحة

﴿ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعۡمَةٖ تُجۡزَىٰٓ ١٩ ﴾ الليل

'ఇజ్‌హార్' స్థితిలో 'నూన్' అక్షరంపై సుకూన్ ......ۡ..... వస్తుంది.

ఉదా :

﴿ خَلَقَ ٱلۡإِنسَٰنَ مِنۡ عَلَقٍ ٢ ﴾ العلق

﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنۡحَرۡ ٢ ﴾ الكوثر

'తన్‌వీన్' సాధారణంగా వస్తుంది.

ఉదా :

﴿ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ٥ ﴾ القدر

﴿ فَبَشِّرۡهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ٢٤ ﴾ الانشقاق

﴿ فَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٍ خَيۡرٗا يَرَهُۥ ٧ وَمَن يَعۡمَلۡ مِثۡقَالَ ذَرَّةٖ شَرّٗا يَرَهُۥ ٨ ﴾ الزلزلة

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక:
విద్యార్థులు తమ పుస్తకాల్లోని 'ఇజ్‌హార్' స్థానాన్ని గమనించి గుర్తించాలి. అధిక సమాచారం కోసం ఉపాధ్యాయుల్ని సంప్రదించడం, పుస్తకం చివర్లో ఇచ్చిన సూరాలను పరిశీలించడం చేయాలి.

'ఇజ్‌హార్' స్థానం
ఎక్కడుందో గుర్తు పట్టండి.

అల్ ఇద్‌గామ్

'ఇద్‌గామ్' అంటే కలపటం మరియు దూర్చడం అని అర్థం.
క్రింద పేర్కొన్న ఆరు అక్షరాల్లో ఏదైనా నూన్ (نْ) సాకిన్ లేదా 'తన్‌వీన్' (ـً ـٍ ـٌ) తర్వాత వచ్చినట్లైతే 'నూన్'ను ఆ అక్షరంతో కలపడం జరుగుతుంది.. 'ఇద్‌గామ్' సంకేతం ఖుర్‌ఆన్‌లో నూన్‌పై సుకూన్ ఉండదు. ఇక 'తన్‌వీన్'ను ఇద్‌గామ్ చేసే స్థితిలో ఒక ఒత్తు ప్రక్కనే కాస్త ప్రక్కకు జరిగి మరో ఒత్తు వస్తుంది.

هُمَزَةٍ

ఇద్‌గామ్ అక్షరాలు ఇవి:

(ي ، ر ، م ، ل ، و ، ن)

వాటిని ఒకే పదంలో ఇలా తెలుపటం జరిగింది. (يرملون)

ఉదా : ﴿ فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُۥ ⑦ وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُۥ ⑧ ﴾ الزلزلة

﴿ رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ② ﴾ البينة

'ఇద్‌గామ్' స్థానాన్ని గుర్తించండి

'ఇద్‌గామ్' అనేది రెండు పదాల నడుమ వస్తుంది. ఒక పదంలో రానే రాదు. ఇద్‌గామ్ రెండు రకాలు:

1) గున్నహ్ రహిత ఇద్‌గామ్: 'నూన్' మరియు 'తన్‌వీన్' (ل) 'లామ్' మరియు (ر) 'రా'తో వచ్చినప్పుడు గున్నహ్ లేకుండా సంపూర్ణ స్థాయిలో కలిసిపోతుంది.

ఉదా :

﴿ وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ① ﴾ الهمزة

﴿ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ⑯ ﴾ البروج:

﴿ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَٰنٍ رَّجِيمٍ ㉕ ﴾ التكوير

గున్నహ్ లేని 'ఇద్‌గామ్' స్థానాన్ని గుర్తు పట్టండి.

2) గున్నహ్ సహిత ఇద్గామ్: 'నూన్' మరియు 'తన్వీన్' గున్నహ్ సహితంగా తర్వాతి అక్షరాలతో కలపబడుతుంది.

ఆ అక్షరాలు ఇవి: (ي ن م و)

వాటిని ఒకే పదంలో ఇలా తెలుపటం జరిగింది. (ينمو)

﴿ تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ١ ﴾ المسد

﴿ فَمَا لَهُۥ مِن قُوَّةٖ وَلَا نَاصِرٖ ١٠ ﴾ الطارق

﴿ فَسَوۡفَ يُحَاسَبُ حِسَابٗا يَسِيرٗا ٨ ﴾ الانشقاق

'గున్నాహ్' తో కూడిన ఇద్గామ్‌ను గుర్తు పట్టండి

ముఖ్యమయిన ప్రశ్న:
నూన్ సాకినహ్ మరియు ఇద్గామ్ అక్షరాలు ఒకే పదంలో వచ్చినట్లయితే ఏమవుతుంది?
ఇలాంటి స్థితిలో 'గున్నాహ్' లేకుండానే 'నూన్' అక్షరాన్ని పూర్తిగా, స్పష్టంగా చదవడం జరుగుతుంది. దాని ఆదేశం ఇజ్హార్ ముత్లఖ్. వీటి ఉపమానం దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో నాలుగు పదాల్లో మాత్రమే వచ్చింది. అవి:

ఉదాహరణకు :

صنوان ، الدنيا ، بنيان ، قنوان

﴿ صِنۡوَانٞ وَغَيۡرُ صِنۡوَانٖ يُسۡقَىٰ بِمَآءٖ وَٰحِدٖ وَنُفَضِّلُ بَعۡضَهَا عَلَىٰ بَعۡضٖ فِي ٱلۡأُكُلِۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّقَوۡمٖ يَعۡقِلُونَ ٤ ﴾ الرعد

﴿ رَبَّنَآ ءَاتِنَا فِي ٱلدُّنۡيَا حَسَنَةٗ وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِ حَسَنَةٗ وَقِنَا عَذَابَ ٱلنَّارِ ٢٠١ ﴾ البقرة

﴿ صَفّٗا كَأَنَّهُم بُنۡيَٰنٞ مَّرۡصُوصٞ ٤ ﴾ الصف

﴿ وَمِنَ ٱلنَّخۡلِ مِن طَلۡعِهَا قِنۡوَانٞ دَانِيَةٞ ٩٩ ﴾ الأنعام

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక :
విద్యార్థులు 'ఇద్గామ్' స్థానాన్ని గుర్తించి, దానిని ఉపాధ్యాయులతో సమీక్షించుకోవాలి.

అభ్యాసాలు 4

1. రంగులు అద్దండి:

‘ఇజ్‌హార్’ అక్షరాలను ఎర్ర రంగుతో

’ఇద్‌గామ్’ అక్షరాలను నీలి (బ్లూ) రంగుతో

ج	ث	ت	ب	أ
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
	ي	و	هـ	

2. ఒప్పు / తప్పు:

1- ‘తన్‌వీన్’ తరువాత ‘వావ్’ వస్తే దాని ఆదేశం గున్నహ్‌తో కూడిన ఇద్‌గామ్. ( )

2- ‘నూన్ సాకినహ్’ తరువాత ‘హా’ వస్తే దాని ఆదేశం ‘ఇజ్‌హార్’. ( )

3- ‘తన్‌వీన్’ తరువాత ‘లామ్’ వస్తే దాని ఆదేశం ‘గున్నహ్’తో ‘ఇద్‌గామ్’. ( )

3. సరియైన జవాబులు వ్రాయండి.

'నూన్ సాకినహ్' లేదా 'తన్వీన్'ల క్రింద గీత పెట్టి ఆ తర్వాత ఆయత్‌లో వచ్చిన నిబంధన రకాన్ని పేర్కొనండి.

1- البينة ﴿ رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُوا۟ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ۝٢ ﴾

(ఇజ్‌హార్ – ఇద్‌గామ్‌తో కూడిన గున్నహ్ – గున్నహ్ లేకుండా ఇద్‌గామ్)

2- الإخلاص ﴿ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ۝٤ ﴾

(ఇజ్‌హార్ – గున్నహ్‌తో కూడిన ఇద్‌గామ్ – గున్నహ్ లేకుండా ఇద్‌గామ్)

3- الغاشية ﴿ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ۝٨ ﴾

(ఇజ్‌హార్ – గున్నహ్‌తో కూడిన ఇద్‌గామ్ – గున్నహ్ లేకుండా ఇద్‌గామ్)

4- الكوثر ﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ ۝٢ ﴾

(ఇజ్‌హార్ – ఇద్‌గామ్ గున్నహ్‌తో పాటు – గున్నహ్ లేకుండా ఇద్‌గామ్)

5- الأعلى ﴿ فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحْوَىٰ ۝٥ ﴾

(ఇజ్‌హార్ – గున్నహ్‌తో కూడిన ఇద్‌గామ్ – గున్నహ్ లేకుండా ఇద్‌గామ్)

6- الفجر ﴿ وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ۝١٩ ﴾

(ఇజ్‌హార్ – గున్నహ్‌తో కూడిన ఇద్‌గామ్ – గున్నహ్ లేకుండా ఇద్‌గామ్)

ఉపాధ్యాయులకు సూచన:
పైన వచ్చిన నిబంధన రకాలను విద్యార్థులే గుర్తించాలి. ఉపాధ్యాయులు చెప్పకూడదు.

అల్ ఇఖ్లాబ్

ఇఖ్లాబ్: అంటే మార్పు చెందటం అని అర్థం. అంటే నూన్ సాకినహ్ ఇంకా తన్వీన్ను మీమ్ (م) తో మార్పు చేయటం. ఇది నూన్ సాకినహ్ లేదా తన్వీన్ తరువాత 'బ' (ب) అక్షరం వచ్చినప్పుడు జరుగుతుంది. దివ్య ఖుర్ఆన్లో మీమ్ 'నూన్' పై ఇఖ్లాబ్ సంకేతంగా వ్రాయబడుతుంది. – ఈ స్థితిలో మీమ్ ఇఖ్ఫా ఆదేశాన్ని కలిగి ఉంటుంది. దాన్ని గున్నహ్తో పలకడం తప్పనిసరి – వాజిబ్.

ఉదాహరణ:

﴿ وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ ﴾ الليل

﴿ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشْقَىٰهَا ﴿١٢﴾ ﴾ الشمس

﴿ فَأَنۢبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾ ﴾ عبس

ఇఖ్లాబ్ స్థానాన్ని గుర్తించండి

అల్ ఇఖ్ఫా

ఇఖ్ఫా: అంటే దాచటం లేదా కప్పడం అని అర్థం. ఇజ్హార్, ఇద్గామ్ లేక ఇఖ్లాబ్ నిబంధనల్లోలో చేరని 15 అక్షరాలు 'ఇఖ్ఫా' అక్షరాలు అనబడతాయి.
అవి:

(ت، ث، ج، د، ذ، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ف، ق، ك)

క్రింద పేర్కొన్న కవితలో ఇఖ్ఫా అక్షరాలు ప్రతి పదం మొదట్లో 'ఎర్ర' రంగులో ఉన్నాయి.

صف ذا ثنا كم جاد شخص قد سما دم طيبا زد في تقى ضع ظالما

ఇఖ్ఫా అంటే నూన్ మరియు తన్వీన్లను అటు ఇజ్హార్ ఇటు ఇద్గామ్లా కాక మధ్యే విధానంలో గున్నహ్ సహితంగా పలకడం. ఇఖ్ఫాలో నూన్ కలపబడదు. దాని తర్వాతి అక్షరంతో ఇమిడి పోతుంది. ఇద్గామ్ అక్షరాల్లాగా ఇఖ్ఫా అక్షరాల్ని వత్తి పలకటం జరగదు. ఇఖ్ఫాకి సంబంధించిన సరయిన ఉచ్చారణ నాలుకను నూన్ తరువాత వచ్చే పదాన్ని ఉచ్చరించేందుకు సిద్ధంగా ఉంచి, రెండు ఒత్తులకు సమానంగా గున్నహ్తోపాటు పలకడం ద్వారా సాధ్యమవుతుంది. – ఈ స్థితిలో నాలుక చివరి భాగం నోరు లోపలి పై భాగాన్ని అంటకూడదు. లేకుంటే 'నూన్' శబ్దం వస్తుంది.

ఉదాహరణ:

﴿وَلَآ أَنتُمۡ عَـٰبِدُونَ مَآ أَعۡبُدُ ٣﴾ الكافرون

﴿سَيَصۡلَىٰ نَارٗا ذَاتَ لَهَبٖ ٣﴾ المسد

﴿تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ ٤﴾ الفيل

﴿كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلۡأَرۡضُ دَكّٗا دَكّٗا ٢١﴾ الفجر

﴿قَدۡ أَفۡلَحَ مَن زَكَّىٰهَا ٩﴾ الشمس

ఇఖ్ఫా స్థానాన్ని గుర్తించండి

﴿مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ٢﴾ الفلق

﴿ٱلَّذِيٓ أَطۡعَمَهُم مِّن جُوعٖ وَءَامَنَهُم مِّنۡ خَوۡفِۭ ٤﴾ قريش

﴿ٱلَّذِينَ هُمۡ عَن صَلَاتِهِمۡ سَاهُونَ ٥﴾ الماعون

﴿وَتَكُونُ ٱلۡجِبَالُ كَٱلۡعِهۡنِ ٱلۡمَنفُوشِ ٥﴾ القارعة

﴿تَنَزَّلُ ٱلۡمَلَـٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمۡرٖ ٤﴾ القدر

﴿فِيهَا كُتُبٞ قَيِّمَةٞ ٣﴾ البينة

﴿فَلۡيَنظُرِ ٱلۡإِنسَـٰنُ مِمَّ خُلِقَ ٥﴾ الطارق

﴿لَتَرۡكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٖ ١٩﴾ الانشقاق

నూన్ సాకినహ్, తన్‌వీన్ నిబంధనలు

నిబంధన పేరు	ఇజ్‌హార్	ఇద్‌గామ్	ఇఖ్‌లాబ్	ఇఖ్‌ఫా
నిర్వచనం	బయాన్, అంటే గున్నహ్ లేకుండా నూన్ అక్షరాన్ని స్పష్టంగా పలకటం	ఒకదాన్ని మరో దానితో కలపటం. ఒక అక్షరాన్ని తరువాత వచ్చే అక్షరంతో కలపటం. అలా అది తర్వాతి అక్షర ఉచ్చారణ కలిగి ఉండి, వత్తి పలకబడుతుంది.	నూన్ సాకినహ్, తన్వీన్‌ను మీమ్‌తో మార్చటం- ఇఖ్ఫా ఆదేశాన్ని మీమ్‌కి వర్తింపజేస్తూ.	దాచటం-నూన్‌ను అటు ఇజ్‌హార్, ఇటు ఇద్‌గామ్‌లా కాకుండా మధ్యే విధానంలో పలకడం జరుగుతుంది.
అక్షరాలు	(أ ہ ع ح غ خ)	గున్నహ్ రహిత ఇద్‌గామ్ (ل) (ر) గున్నహ్ సహిత ఇద్‌గామ్ ينمو	ب	(ت, ث, ج, د, ذ, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, ف, ق, ي)
ఉదాహరణలు	ఒక పదంలో: ينهون – منخنقة రెండు పదాలలో: من هاد- من حيث తన్‌వీన్‌లో كفواً احد	కేవలం రెండు పదాల్లో: గున్నాహ్ లేకుండా من لدن- غفور رحيم గున్నాహ్‌తో పాటు من ورائهم	ఒక పదంలో: الأنبياء రెండు పదాల్లో: سميع بصير من بعد	ఒక పదంలో: فانصب _انت _ انثى రెండు పదాల్లో: عملا صالحا

అభ్యాసాలు 5

1. రంగులు అద్దండి:

ఇఖ్‌లాబ్ అక్షరాన్ని – ఆకు పచ్చ రంగు
ఇఖ్‌ఫా అక్షరాన్ని – జఫరాన్
ఇద్‌గామ్ అక్షరాన్ని – ఎరుపు
ఇజ్‌హార్ అక్షరాన్ని – నీలి రంగు

ج	ث	ت	ب	أ
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
	ي	و	هـ	

2. తజ్వీద్ నిబంధన అంకెను సరయిన అర్థానికి ముందు పెట్టండి:

1 – ఇఖ్‌ఫా	الإخفاء	మార్పు చేయటం
2 – ఇజ్‌హార్	الإظهار	దాచటం
3 – ఇఖ్‌లాబ్	الإقلاب	స్పష్టంగా పలకటం
4 – ఇద్‌గామ్	الإدغام	కలపటం

3. సరియైన జవాబును గుర్తించి వృత్తాకారంలో గీత పెట్టండి ఆ తర్వాత నూన్ సాకినహ్ లేదా తన్వీన్‌ల క్రింద గీత గీసి ఆనక ఆయత్‌లో వచ్చిన నిబంధన స్థానాన్ని పేర్కొనండి.

1- ﴿ وَوَضَعۡنَا عَنكَ وِزۡرَكَ ﴿٢﴾ ﴾ الشرح

(ఇఖ్ఫా - ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో - గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ - ఇఖ్లాబ్ - ఇజ్‌హార్)

2- ﴿ وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ ﴿٨﴾ ﴾ القارعة

(ఇఖ్ఫా - ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో - గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ - ఇఖ్లాబ్ - ఇజ్‌హార్)

3- ﴿ فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ ﴿٧﴾ ﴾ الشرح

(ఇఖ్ఫా - ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో - గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ - ఇఖ్లాబ్ - ఇజ్‌హార్)

4- ﴿ تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ﴿١﴾ ﴾ المسد

(ఇఖ్ఫా - ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో - గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ - ఇఖ్లాబ్ - ఇజ్‌హార్)

5- ﴿ كَلَّاۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِي ٱلۡحُطَمَةِ ﴿٤﴾ ﴾ الهمزة

(ఇఖ్ఫా - ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో - గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ - ఇఖ్లాబ్ - ఇజ్‌హార్)

6- ﴿ كَلَّا لَئِن لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعَۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾ ﴾ العلق

(ఇఖ్ఫా - ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో - గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ - ఇఖ్లాబ్ - ఇజ్‌హార్)

4. క్రింది నిబంధలు వర్తించే కొన్ని ఉదాహరణలను ఖుర్ఆన్ నుంచి ఇవ్వండి.

అ) ఇఖ్ఫా ....

ఆ) ఇద్గామ్ గున్నహ్‌తో ....

ఇ) గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్ ....

ఈ) ఇఖ్లాబ్ ....

ఉ) ఇజ్‌హార్ ....

మీమ్ సాకినహ్ నిబంధనలు

మీమ్ సాకినహ్ నిర్వచనం:
మీమ్ సాకినహ్ ఎటువంటి ఒత్తు లేకుండా ఉంటుంది. ఎడతెరిపి లేకుండా పఠిస్తున్నప్పుడు గాని, లేక ఆగిపోయినప్పుడు గాని దీనిపై సుకూన్ స్థిరంగా ఉంటుంది.
రెండు పెదవుల ద్వారా ఉచ్చరించబడే అక్షరాల్లో 'మీమ్' (م) చేరి ఉంది. ఈ కారణంగా మీమ్ సాకినహ్ నిబంధనలన్నింటిని షఫవియ్యహ్ (పెదాలతో ఉచ్చరించ బడేవి) అని పేర్కొనడం జరిగింది. ఇక్కడ మీమ్ సాకినహ్‌కు మూడు నిబంధనలున్నాయి.

1. ఇద్‌గామ్ షఫవి

మీమ్ సాకినహ్ తర్వాత మరో మీమ్ వచ్చినప్పుడు రెండవ దానితో కలిపి వత్తి పలకటం జరుగుతుంది. రెండు ఒత్తులకు సమానంగా గున్నహ్‌ను పలకటం తప్పనిసరి – వాజిబ్. ఆ సందర్భంలో పెదవులు మూయబడి ఉంటాయి. దీన్ని ఇద్‌గామ్ అల్ ముతమాసిలైన్ – ఒకే తరహా అక్షర కలయిక అంటారు. దీని కొరకు పేజీ 37ను చూడండి.

ఉదా :

﴿ فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ ١٤ ﴾ يس

﴿ ٱلَّذِيٓ أَطۡعَمَهُم مِّن جُوعٖ وَءَامَنَهُم مِّنۡ خَوۡفِۭ ٤ ﴾ قريش

﴿ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ ١٠ ﴾ البقرة

> ఇద్‌గామ్ షఫవీ ఉన్న చోటును గుర్తించండి.

2. ఇఖ్ఫా షఫవి

ఒకవేళ (م) మీమ్ సాకినహ్ తర్వాత 'బ' అక్షరం వచ్చినట్లైతే 'మీమ్'ను ఇఖ్ఫా చేసి గున్నహ్‌తో పలకడం తప్పసరి – వాజిబ్. ఈ స్థితిలో పెదాలు కాసింత తెరవబడి ఉండాలి – 'మీమ్' పూర్తి స్థాయి ఉచ్చారణ రాకుండా ఉండడానికి.

ఉదా :

تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ [105 : 4]

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ [100 : 11]

> ఇఖ్ఫా షఫవి స్థానాన్ని గుర్తించండి.

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక :
విద్యార్థులు 'మీమ్ సాకినహ్' స్థానాలన్నింటినీ గుర్తించాలి. ఆపై వాటిని గుండ్రంగా చుట్టాలి. ఆనక ఉపాధ్యాయులు వాటిని పరిశీలించాలి.

3. ఇజ్‌హార్ షఫవి

మీమ్ సాకినహ్ తర్వాత **‘బ’** లేక **‘మీమ్’** అక్షరాలు తప్ప వేరితర అక్షరాలు వచ్చినట్లైతే దాని ఆదేశం ఇజ్‌హార్‌గా ఉంటుంది. అంటే మీమ్ సాకినహ్‌ను స్పష్టంగా తర్వాతి అక్షరంతో కలపకుండా, గున్నహ్ లేకుండా పలకాలి. మీమ్ సాకినహ్ తర్వాత **‘ఫ’** (ف) లేదా **‘వావ్’** (و) అక్షరాలు వచ్చినప్పుడు ఇజ్‌హార్ మరింత స్పష్టంగా ఉండాలి. ఎందుకంటే ఇవి రెండూ **‘మీమ్’** స్థానానికి దగ్గరగా పలకబడతాయి. **‘బ’** అక్షరం నుంచి ప్రత్యేకంగా విడదీసి పలకాలి. అలా పలకకపోతే ’‘ఇఖ్‌ఫా’ కు దారి తీస్తుంది.

ఉదా :

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ الفيل

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾ الكافرون

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾﴾ الشرح

﴿أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ﴿٦﴾﴾ الضحى

﴿إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّىٰ ﴿٤﴾﴾ الليل

﴿أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾﴾ البلد

﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾﴾ التين

﴿فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾﴾ الفيل

﴿الَّذِينَ هُمْ عَن صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾﴾ الماعون

﴿كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ﴿٥٠﴾﴾ المدثر

﴿قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢﴾﴾ نوح

﴿تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ ۖ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾﴾ الملك

﴿أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾﴾ الطور

ఇజ్‌హార్ షఫవి స్థానాన్ని గుర్తించండి

మీమ్ సాకినహ్ నిబంధనలు

నిబంధన పేరు	ఇద్గామ్ షఫవి	ఇఖ్ఫా షఫవి	ఇజ్హార్ షఫవి
నిర్వచనం	ఒక వస్తువును మరో వస్తువులో మమేకం చేయడం. – మీమ్ సాకినహ్ తర్వాత మరో మీమ్‌తో దీన్ని కలపడం జరుగుతుంది. రెండవ మీమ్‌పై షద్దహ్ వస్తుంది. దీన్నే 'ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్' అని కూడా అంటారు.	దాచటం – ఒకవేళ 'బ' అక్షరం మీమ్ సాకినహ్ తరువాత వస్తే మీమ్‌ను గున్నహ్‌తోపాటు ఇఖ్ఫా చేయడం జరుగుతుంది.	స్పష్టత: మీమ్‌ను గున్నహ్ లేకుండా స్పష్టంగా పలకడం.
అక్షరాలు	م	ب	'బ' మరియు 'మీమ్' అక్షరం తప్ప అన్నీ అరబీ అక్షరాలు.
ఉదాహరణలు	فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ	تَرۡمِيهِم بِحِجَارَةٖ مِّن سِجِّيلٖ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرُۢ	عليهم طيرا لكم دينكم

అభ్యాసాలు 6

1. రంగులు అద్దండి.

ఇఖ్ఫా షఫవీ కొరకు ఎర్ర రంగు
ఇద్గామ్ షఫవీ కొరకు నీలి రంగు
ఇజ్హార్ షఫవీ కొరకు ఆకు పచ్చని రంగు.

ج	ث	ت	ب	أ
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
	ي	و	هـ	

2. క్రింద పేర్కొన్న వాటి కొరకు ఖుర్ఆన్ నుంచి ఉదాహరణలు ఇవ్వండి.

1) ఇఖ్ఫా షఫవి ....

2) ఇజ్హార్ షఫవి ....

3) ఇద్గామ్ షఫవి ....

3. సరయిన అర్థం ముందు తజ్వీద్ ఆదేశాన్ని సూచించే అంకెను పెట్టండి

1) ఇజ్‌హార్ ( ) ఎలాంటి ఒత్తులు లేని మీమ్.

2) ఇద్‌గామ్ ( ) నాసిక మధ్య నుండి వెలువడే శబ్దం.

3) ఇఖ్‌లాబ్ ( ) ఎలాంటి ఒత్తులు లేని నూన్.

4) ఇఖ్‌ఫా ( ) మార్పు చెందటం

5) అత్ తన్‌వీన్ ( ) దాచటం లేక మరుగు పర్చడం.

6) నూన్ సాకినహ్ ( ) ఈ నూన్ ఉచ్చరించబడుతుంది కాని, వ్రాయబడదు.

7) మీమ్ సాకినహ్ ( ) స్పష్టత

8) అల్ గున్నహ్ ( ) కలపటం

4. సరియైన జవాబును ఎన్నుకోండి.

1) ఇఖ్‌ఫా షఫవీ అక్షరాలు ఇవి (ب – م – ن)

2) ఇజ్‌హార్ అక్షరాలు ఇవి (الباء – أ ه ع ح غ خ – فرمن لب)

3) ఇద్‌గామ్ షఫవీ అక్షరాలు ఇవి (م – ف – ب)

4) ఒక పదంలో ఇద్‌గామ్‌కు చెందిన అన్ని అక్షరాలుంటాయి

(صف ذا ثنا – لن عمر – يرملون)

5) ఇఖ్‌లాబ్ అక్షరం ఇది (ح – ب – ر)

6) ఇఖ్‌ఫా అక్షరాల సంఖ్య ఇది (12 - 15 - 7)

5. జతపరచండి:

ఇఖ్లాబ్, ఇద్గామ్, ఇఖ్ఫా

1- ﴿ وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ﴿٧﴾ ﴾ الشمس	غنـة గున్నహ్
2- ﴿ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّىٰهَا ﴿١٠﴾ ﴾ الشمس	ميـم و غنـة మీమ్ మరియు గున్నహ్
3- ﴿ إِذِ ٱنۢبَعَثَ أَشْقَىٰهَا ﴿١٢﴾ ﴾ الشمس	غنـة و شـدة గున్నహ్ మరియు షద్దహ్

ఉపాధ్యాయులకు సూచన:
నూన్ మరియు తన్వీన్‌ల స్థానాలను ఇఖ్‌లాబ్, ఇఖ్ఫా మరియు ఇద్గామ్‌లు అక్రమించేటప్పుడు చోటు చేసుకునే స్థితిని విద్యార్థులు గమనించాలి.

ఇద్గామ్‌లో వివిధ రకాలు

1) ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్ – ఒకే రకంగా ఉండే రెండక్షరాల కలయిక. (إدغام المتماثلين)

2) ఇద్గామ్ ముతజానిసైన్ – ఉచ్చారణలో ఒకే స్థానం కలిగి ఉన్న అక్షరాల కలయిక. (إدغام المتجانسين)

3) ఇద్గామ్ ముతఖారిబైన్ – ఉచ్చారణలో దగ్గర స్థానం కలిగి ఉన్న అక్షరాల కలయిక. (إدغام المتقاربين)

1) ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్

ఒకే పోలిక గల రెండు అక్షరాలు కలిసినప్పుడు, మొదటి అక్షరం ఒత్తు రహితంగా ఉండి, తర్వాతి అక్షరం ఒత్తు సహితంగా ఉన్నట్లయితే (ఒక పదంలోనయినా, రెండు పదాలలోనయినా) రెంటిని కలపడం తప్పనిసరవుతుంది. తర్వాతి అక్షరం మీద షద్దహ్ (ّ) పెట్టబడుతుంది.

ఉదాహరణలు:

اضرب بّعصاك ﴿ وَإِذِ ٱسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِۦ فَقُلْنَا ٱضْرِب بِّعَصَاكَ ٱلْحَجَرَ ﴿٦٠﴾ ﴾ البقرة

وقد دّخلوا ﴿ وَإِذَا جَآءُوكُمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا وَقَد دَّخَلُوا۟ بِٱلْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا۟ بِهِۦ ﴿٦١﴾ ﴾ المائدة

فلا يسرف فّي القتل ﴿ وَمَن قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلْطَـٰنًا فَلَا يُسْرِف فِّى ٱلْقَتْلِ ﴿٣٣﴾ ﴾ الإسراء

يدرككّم الموت ﴿ أَيْنَمَا تَكُونُوا۟ يُدْرِككُّمُ ٱلْمَوْتُ وَلَوْ كُنتُمْ فِى بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ ﴿٧٨﴾ ﴾ النساء

من نّعمة ﴿ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُۥ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰٓ ﴿١٩﴾ ﴾ الليل

اذهب بّكتابي ﴿ ٱذْهَب بِّكِتَـٰبِى هَـٰذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَٱنظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾ ﴾ النمل

فمن نّكث ﴿ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦ ﴿١٠﴾ ﴾ الفتح

من نّبي ﴿ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِن نَّبِىٍّ فِى ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾ ﴾ الزخرف

لهم مّا يشاءون ﴿ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ۚ ذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾ ﴾ الزمر

(ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్‌ను గుర్తించండి)

రెండు నూన్‌లు, రెండు మీమ్‌లు వచ్చినప్పుడు గున్నహ్ తప్పనిసరి అవుతుందన్న విషయం గతంలో నూన్ మరియు మీమ్ సాకినాల భాగంలో పేర్కొనడం జరిగింది. వెనుకటి పుట 17 ను పరిశీలించండి.

2) ఇద్గామ్ ముతజానిసైన్ -ఉచ్చారణలో ఒకే స్థానం కలిగి ఉన్న అక్షరాల కలయిక.

రెండు అక్షరాలు ఒకే స్థానం నుండి వెలువడినప్పటికీ దేని ఉచ్చారణ దానిదయి ఉంటుంది. మొదటి అక్షరం ఒత్తు లేనిది గానూ, తర్వాతి అక్షరం ఒత్తు గలదిగాను ఉన్న పక్షంలో మొదటి అక్షరాన్ని తర్వాతి అక్షరంతో కలిపి తర్వాతి అక్షరంపై షద్దహ్ పెట్టడం జరుగుతుంది.

(ذ) అక్షరం (ظ) అక్షరంలా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్ఆన్‌లో రెండు చోట్ల వచ్చింది

إذ ظّلموا ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوٓا۟ أَنفُسَهُمْ جَآءُوكَ فَٱسْتَغْفَرُوا۟ ٱللَّهَ ﴿٦٤﴾﴾ النساء

إذ ظّلمتم ﴿وَلَن يَنفَعَكُمُ ٱلْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِى ٱلْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾﴾ الزخرف

'త' -(ت) అక్షరం(د) - దాల్‌లా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్ఆన్‌లో రెండు చోట్ల వచ్చింది.

فلما أثقلت دّعوا الله ربهما ﴿فَلَمَّآ أَثْقَلَت دَّعَوَا ٱللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ ءَاتَيْتَنَا صَٰلِحًا لَّنَكُونَنَّ مِنَ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٨٩﴾﴾ الأعراف

قال قد أُجيبت دّعوتكما ﴿قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَّعْوَتُكُمَا فَٱسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَآنِّ سَبِيلَ ٱلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾﴾ يونس

దాల్(د)అక్షరం 'త'(ت) లా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్ఆన్‌లో అనేక చోట్ల వస్తుంది.

ولا أنا عابدٌ ما عبدتّم ﴿وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ﴿٤﴾﴾ الكافرون

ومهدتّ له تمهيدا ﴿وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾﴾ المدثر

త (ت) అక్షరం 'త్వా'(ط) లా రూపాంతరం చెందడం. ఇది కూడా ఖుర్ఆన్‌లో రెండు సార్లు వచ్చింది.

فآمنت طّائفة من بني إسرائيل وكفرت طّائفة ﴿فَـَٔامَنَت طَّآئِفَةٌ مِّنۢ بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ وَكَفَرَت طَّآئِفَةٌ ﴿١٤﴾﴾ الصف

(ఇద్గామ్ ముతజానిసైన్‌ను గుర్తించండి)

(ط) అక్షరం (ت) లా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్‌ఆన్‌లో నాలుగు సార్లు వస్తుంది.

على ما فرطتُ في جنب الله ﴿ أَن تَقُولَ نَفۡسٞ يَٰحَسۡرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطتُ فِي جَنۢبِ ٱللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ ٱلسَّٰخِرِينَ ٥٦ ﴾ الزمر

فقال أحطتُ بما ﴿ قَالَ كَبِيرُهُمۡ أَلَمۡ تَعۡلَمُوٓاْ أَنَّ أَبَاكُمۡ قَدۡ أَخَذَ عَلَيۡكُم مَّوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَمِن قَبۡلُ مَا فَرَّطتُمۡ فِي يُوسُفَۖ ٨٠ ﴾ يوسف

ما فرطتُم في يوسف ﴿ فَمَكَثَ غَيۡرَ بَعِيدٖ فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمۡ تُحِطۡ بِهِۦ وَجِئۡتُكَ مِن سَبَإِۭ بِنَبَإٖ يَقِينٍ ٢٢ ﴾ النمل

لئن بسطتَ إليّ يدك ﴿ لَئِنۢ بَسَطتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقۡتُلَنِي مَآ أَنَا۠ بِبَاسِطٖ يَدِيَ إِلَيۡكَ ٢٨ ﴾ المائدة

ఈ స్థితిలో ఇతర అక్షరాల్లా కాకుండా ఇద్గామ్ అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది, కారణం (ط) అక్షరానికి గల ప్రత్యేక లక్షణం 'ఇత్‌బాఖ్' అలానే మిగిలి ఉండటం.

(ب) అక్షరం (م) మీమ్ గా రూపాంతరం చెందడం. ఖుర్‌ఆన్‌లో ఇది ఒకేసారి వస్తుంది.

يا بني اركب مّعنا ﴿ يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ٤٢ ﴾ هود

(ث) అక్షరం (ذ) గా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్‌ఆన్‌లో ఒకేసారి వస్తుంది.

أو تتركه يلهث ذلك مثل القوم ﴿ فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ ٱلۡكَلۡبِ إِن تَحۡمِلۡ عَلَيۡهِ يَلۡهَثۡ أَوۡ تَتۡرُكۡهُ يَلۡهَثۚ ذَّٰلِكَ مَثَلُ ٱلۡقَوۡمِ ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۚ ١٧٦ ﴾ الأعراف

ت ↓ ط ، د
د ↓ ت
ط ↓ ت
ذ ↓ ظ
ث ↓ ذ
ب ↓ م

3) ఇద్గామ్ ముతఖారిబైన్ - ఉచ్చారణలో దగ్గర స్థానం కలిగి ఉన్న అక్షరాల కలయిక.

ఉచ్చారణలో దగ్గర స్థానం కలిగి ఉన్న రెండు అక్షరాలు, లక్షణ పరంగా కూడా కాసింత దగ్గర పోలిక కలిగి ఉంటాయి. మొదటి అక్షరం ఒత్తు రహితంగానూ, తర్వాతి అక్షరం ఒత్తు సహితంగా ఉండి ఇద్గామ్ ఆదేశాన్ని కలిగి ఉంటుంది.

(ఇద్గామ్ ముతఖారిబైన్ గుర్తించండి)

'లామ్' (ل) అక్షరం (ر) 'ర' గా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్ఆన్‌లో రెండు సార్లు వచ్చింది.

بل رّفعه الله إليه ﴿ بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيۡهِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٥٨ ﴾ النساء

وقل رّب أنزلني منزلا ﴿ وَقُل رَّبِّ أَنزِلۡنِي مُنزَلًا مُّبَارَكًا وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ ٢٩ ﴾ المؤمنون

'ఖాఫ్' (ق) అక్షరం (ك) 'కాఫ్' గా రూపాంతరం చెందడం. ఇది ఖుర్ఆన్‌లో ఒకేసారి వచ్చింది.

ألم نخلقكّم من ماء مهين ﴿ أَلَمۡ نَخۡلُقكُّم مِّن مَّآءٍ مَّهِينٍ ٢٠ ﴾ المرسلات

ముఖ్యమయినది: ఇద్గామ్ వచ్చిన అన్ని సమయాల్లోనూ రెండు అక్షరాల్లో మొదటిది ఒత్తు లేకుండా, రెండవది ఒత్తు కలిగి షద్దహ్ పెట్టబడి ఉంటుంది.

అభ్యాసాలు 7

1. క్రింద ఇవ్వబడిన ఆయతులలో ఉన్న ఇద్గామ్‌లను రంగులో ఇవ్వబడ్డ రకాలతో జత పర్చండి.

1) ముతజానిసైన్ المتجانسين	2) ముతఖారిబైన్ المتقاربين	3) ముతమాసిలైన్ المتماثلين

1- ﴿ أَلَمۡ نَخۡلُقكُّم مِّن مَّآءٖ مَّهِينٖ ﴿٢٠﴾ ﴾ المرسلات ( )

2- ﴿ بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ إِلَيۡهِۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا ﴿١٥٨﴾ ﴾ النساء ( )

3- ﴿ يَٰبُنَيَّ ٱرۡكَب مَّعَنَا وَلَا تَكُن مَّعَ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٤٢﴾ ﴾ هود ( )

4- ﴿ وَلَآ أَنَا۠ عَابِدٞ مَّا عَبَدتُّمۡ ﴿٤﴾ ﴾ الكافرون ( )

5- ﴿ وَقُل رَّبِّ أَنزِلۡنِي مُنزَلٗا مُّبَارَكٗا وَأَنتَ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ ﴿٢٩﴾ ﴾ المؤمنون ( )

6- ﴿ وَمَهَّدتُّ لَهُۥ تَمۡهِيدٗا ﴿١٤﴾ ﴾ المدثر ( )

7- ﴿ أَيۡنَمَا تَكُونُواْ يُدۡرِككُّمُ ٱلۡمَوۡتُ وَلَوۡ كُنتُمۡ فِي بُرُوجٖ مُّشَيَّدَةٖۗ ﴿٧٨﴾ ﴾ النساء ( )

8- ﴿ فَمَثَلُهُۥ كَمَثَلِ ٱلۡكَلۡبِ إِن تَحۡمِلۡ عَلَيۡهِ يَلۡهَثۡ أَوۡ تَتۡرُكۡهُ يَلۡهَثۚ ذَّٰلِكَ مَثَلُ ٱلۡقَوۡمِ
ٱلَّذِينَ كَذَّبُواْ بِـَٔايَٰتِنَاۚ ﴿١٧٦﴾ ﴾ الأعراف ( )

9- ﴿ وَإِذَا جَآءُوكُمۡ قَالُوٓاْ ءَامَنَّا وَقَد دَّخَلُواْ بِٱلۡكُفۡرِ وَهُمۡ قَدۡ خَرَجُواْ بِهِۦۚ ﴿٦١﴾ ﴾ المائدة ( )

10- ﴿ فَقَالُوٓاْ إِنَّآ إِلَيۡكُم مُّرۡسَلُونَ ﴿١٤﴾ ﴾ يس ( )

11- ﴿ وَمَن قُتِلَ مَظۡلُومٗا فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلۡطَٰنٗا فَلَا يُسۡرِف فِّي ٱلۡقَتۡلِۖ ﴿٣٣﴾ ﴾ الإسراء ( )

2. క్రింద పేర్కొన్నవాటికి ఖుర్ఆన్ నుంచి ఉదాహరణలు ఇవ్వండి.

1) ఇద్గామ్ ముతజానిసైన్ ....

2) ఇద్గామ్ ముతఖారిబైన్ ....

3) ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్ ....

3. జోడించండి:

క్రమ సం.	(ఎ)	(బి)
1	తజ్వీద్ నిబంధన ఇద్గామ్ ముతజానిసైన్	ఒకే పోలిక గల రెండు అక్షరాలు – అవి ఒకదాని పిదప మరొకటి వస్తాయి. మొదటిది ఒత్తు లేకుండా ఉంటుంది. (సాకిన్)
2	తజ్వీద్ నిబంధన ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్	రెండక్షరాలు ఒకే స్థానం నుంచి ఉచ్చరించబడినా లక్షణంలో తేడా ఉంటుంది. మొదటిది ఒత్తు లేకుండా ఉంటుంది. (సాకిన్)
3	తజ్వీద్ నిబంధన ఇద్గామ్ ముతఖారిబైన్	ఉచ్చారణలో ఒకటి మరొకదానికి దగ్గర ఉండి, లక్షణంలో ఒకింత దగ్గరగా ఉంటుంది. మొదటిది ఒత్తు లేకుండా ఉంటుంది. (సాకిన్)

లామ్ షమ్సియ్యహ్‌తో ఉన్న ఇద్‌గామ్ మరియు లామ్ ఖమరియ్యహ్‌తో ఉండే ఇజ్‌హార్

إدغام اللام الشمسية وإظهار اللام القمرية

అరబీ భాషలో అనిశ్చిత పదం (ఇన్‌డిఫినిట్ ఆర్టికల్) నామ వాచకం చివర్లో తన్‌వీన్ ద్వారా పలకబడుతుంది. నిశ్చిత పదం (డిఫినిట్ ఆర్టికల్) నామ వాచకానికి ముందు వచ్చే దానితో అది 'అల్' (الـ) గా వస్తుంది.

వ్రాయబడినప్పుడు 'అల్' మారదు. దాని ఉచ్చారణ తరువాత వచ్చే అక్షరాన్ని బట్టి ఉంటుంది. ఇది ఇద్‌గామ్, ఇజ్‌హార్ నిబంధన ప్రకారం ఉంటుంది.
లామ్ ఉచ్చారణలో సమీప స్థానం గల అక్షరం ముందు వచ్చి, లక్షణంలో సయితం దగ్గర పోలిక గలదయి ఉన్న పక్షంలో ఆ అక్షరంతో లామ్‌ను కలపడం జరుగుతుంది.దాన్ని ఇద్గామ్ షమ్సీ అంటారు.
ఈ స్థితి కలిగిన అక్షరాలు 14. వీటిని షమ్సీ అక్షరాలు అంటారు. కారణం వాటి స్థితి షీన్ అక్షరం స్థితితో ఉంటుంది దానికి ముందు అల్ వచ్చినప్పుడు. الشّمس పదంలో లాగన్న మాట. ఈ అక్షరాలను మినహాయించి లామ్ మరేతర అక్షరాల ముందు వచ్చినా దాన్ని ఖమరియ్యహ్‌గా వ్యవహరిస్తారు, దాని ఆదేశం ఇజ్హార్‌గా ఉంటుంది.
ఈ స్థితిలో లామ్ తర్వాత వచ్చే అక్షరాలు ఉచ్చారణ స్థానంలో దానికన్నా దూరంగా ఉంటాయి. ఈ కారణంగా వాటి ముందు లామ్‌ను సులభంగా పలికే సౌకర్యం ఉంటుంది. అవి 14 అక్షరాలు. వీటిని ఖమరియ్యహ్ అక్షరాలు అంటారు. కారణం అల్ ఖమర్ الْقمر పదంలోని ఖాప్‌తో దగ్గర పోలిక కలిగి ఉండటం.

أ ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ

ع غ ف ق ك ل م ن هـ و ي

ఉదాహరణ:

﴿ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ ﴾ الماعون

﴿ نَارُ ٱللَّهِ ٱلْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾ ﴾ الهمزة

﴿ أَلْهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ﴿١﴾ ﴾ التكاثر

﴿ وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيْتُونِ ﴿١﴾ ﴾ التين

﴿ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ﴿١﴾ ﴾ الناس

(లామ్ షమ్సియ్యహ్, లామ్ ఖమరియ్యహ్ స్థానాలను గుర్తించండి)

అభ్యాసాలు 8

1. 'లామ్' నిబంధనల ప్రకారం క్రింద పదాలను పట్టికలో కూర్చండి.

الصمد – الوسواس – الناس – الخناس – النفاثات – الجنة – الضحى – الكوثر
– البلد – الشمس – الليل – الأولى – القمر

لام్ ఖమరియ్యహ్ (لام القمرية)	లామ్ షమ్సియ్యహ్ (لام الشمسية)

2. క్రింద ఇవ్వబడిన సూరాలను పారాయణం చేసిన తర్వాత ప్రతి 'లామ్ తారీఫ్' క్రింద గీత గీయండి. ఆనక ఆయా పదాలను వ్రాసి, ఆపై లామ్‌కి సంబంధించిన నిబంధనను పేర్కొనండి.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾
إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

.... పదంలో లామ్..............................గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన............................

.... పదంలో లామ్..............................గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన............................

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ
﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾ الَّذِي أَطْعَمَهُم
مِّن جُوعٍ وَآمَنَهُم مِّنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

.... పదంలో లామ్..............................గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన............................

.... పదంలో లామ్..............................గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన............................

.... పదంలో లామ్..............................గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన............................

.... పదంలో లామ్..............................గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన............................

3. క్రింద ఇవ్వబడిన వాటికి ఖుర్ఆన్ నుంచి కొన్ని ఉదాహరణలివ్వండి.

1) ఇద్‌గామ్ లామ్ షమ్సియ్యహ్: ....

....

2) ఇజ్‌హార్ లామ్ ఖమరియ్యహ్: ....

....

4. లామ్ తారీఫ్‌తోపాటు ఖాప్ నిబంధనను పోలి ఉన్న అక్షరాలను గుద్రంగా చుట్టండి మరియు లామ్ తారీఫ్‌తో పాటు షీన్ నిబంధనను పోలి ఉన్న అక్షరం క్రింద గీత గీయండి.

ج	ث	ت	ب	أ
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
	ي	و	هـ	

అల్ మద్ (దీర్ఘం)

భాషా పరమయిన అర్థం: పొడిగింపు లేక అధికం
పారిభాషిక నిర్వచనం: మద్ అక్షర శబ్దాన్ని పొడిగించి పలకడం. తద్వారా పదం స్పష్టంగా పలుకబడటంతోపాటు ఖచ్చితమయిన నిబంధన గలదయి ఉంటుంది.

'మద్' అక్షరాలు మూడు రకాలు:

1. అలిఫ్: అలిఫ్ సాకినహ్‌కన్నా ముందు ఫత్హా వచ్చినప్పుడు (جَا) దాన్ని 'మద్' బిల్ అలిఫ్- అలిఫ్‌తో కూడిన మద్ అంటారు.

2. వావ్: వావ్ సాకినహ్‌కన్నా ముందు దమ్మహ్ వచ్చినప్పుడు (جُو) దాన్ని మద్ బిల్ వావ్ - వావ్‌తో కూడిన మద్ అంటారు.

3. యా: యా సాకినహ్ ముందు కస్రహ్ వచ్చినప్పుడు (جِی) దాన్ని మద్ బిల్ యా - యాతో కూడిన మద్ అంటారు.

'మద్' అక్షరాలు క్రింది ప్రతి పదంలో కనబడతాయి.

(أُوذِينَا) (نُوحِيهَا) (أُوتِينَا)

నీలి రంగు - మద్ బిల్ వావ్
ఎర్ర రంగు - మద్ బిల్ యా
ఆకుపచ్చ రంగు - మద్ బిల్ అలిఫ్

'మద్' రెండు విధాలుగా విభజించబడింది.

1) మద్ అస్‌లీ తబీయి - సహజసిద్ధమైన అసలు 'మద్'

2) మద్ ఫర్‌యీ - పాక్షికంగా (తాత్కాలికంగా) వచ్చే 'మద్'

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక :
పుస్తకం చివర్లో ఇవ్వబడిన సూరాలలో విద్యార్థులు 'మద్' అక్షరాలను గుర్తించి ఉపాధ్యాయులకు చూపించి సరి చేసుకోవాలి.

మద్ అస్‌లీ తబీయి నిబంధనలు

దీన్ని సహజసిద్ధమైన అస్‌లీ 'మద్' అని ఎందుకంటారంటే, ఇది అన్ని మద్‌లకు మూలం గనక. దీన్ని ఎక్కువ చేయటం లేక తక్కువ చేయటం జరగదు.
సహజ మూల 'మద్' (అల్ మద్ తబీయీ లేదా మద్ అల్ అసలీ)కి కారణం మద్ అక్షరాలు (ا، و، ي) అయితే వాటి తర్వాత హమ్జాగానీ, సుకూన్‌గానీ రాకూడదు.

ఉదాహరణ: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ఈ రకమైన 'మద్' ఎంత సుదీర్ఘంగా ఉంటుంది?

ఇది రెండు ఒత్తుల నివిడికి సమానం.

ఇక్కడ సహజ మూల 'మద్'తో అనుబంధమయిన మూడు రకాల 'మద్'లున్నాయి. వాటి నివిడి కూడా రెండు ఒత్తులకు సమాన మయినదే.
1) మద్ బదల్ – మార్చబడే 'మద్': దీని నివిడి రెండు ఒత్తులకు సమానం. దీన్ని మద్ బదల్ అని ఎందుకంటా రంటే, హమ్‌జహ్ మద్ అక్షరంతో మార్చ బడుతుంది గనక. ఈ స్థితిలో హమ్‌జహ్ మద్ అక్షరానికన్నా ముందు వస్తుంది.

ఉదాహరణలు:

﴿ ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلۡمُؤۡمِنُونَۚ ﴾ البقرة – ءامن

﴿ أُوْلَٰٓئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ ٱلۡإِيمَٰنَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٖ مِّنۡهُۖ ﴾ المجادلة – إيمان

﴿ فَأَمَّا مَنۡ أُوتِيَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقۡرَءُواْ كِتَٰبِيَهۡ ١٩ ﴾ الحاقة – أوتي

2) మద్ ఇవజ్: దీని నివిడి రెండు ఒత్తులకు సమానం.
దీన్ని మద్ ఇవజ్ అని ఎందుకంటారంటే, వఖ్ఫ్ స్థితిలో ఈ మద్ తన్వీన్‌కి బదులుగా వస్తుంది.

ఉదాహరణలు:

﴿ وَرَأَيۡتَ ٱلنَّاسَ يَدۡخُلُونَ فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا ٢ ﴾ النصر – أفواجاً أفواجا

﴿ ذَٰلِكَ ٱلۡكِتَٰبُ لَا رَيۡبَۛ فِيهِۛ هُدٗى لِّلۡمُتَّقِينَ ٢ ﴾ البقرة – هدىً هدا

3. మద్ద్ సిలహ్ సుగ్‌రా- మైనర్ అనుబంధ 'మద్': దీని నివిడి రెండు ఒత్తులకు సమానం
(هـ) అక్షరం పదం చివర్లో వచ్చి అక్కడ లేని మూడో వ్యక్తికి సంబంధించిన విభక్తి ప్రత్యయం (జమీర్ గాయిబ్) అయి ఉంటుంది.

ఉదాహరణ:

﴿ أَلَمْ نَجْعَل لَّهُۥ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾ ﴾ البلد – لهُ و لهو

﴿ وَكَانَ لَهُۥ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَٰحِبِهِۦ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَنَا۠ أَكْثَرُ مِنكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾ ﴾
الكهف – يحاورهُ و يحاورهو

﴿ ٱللَّهُ لَطِيفٌۢ بِعِبَادِهِۦ يَرْزُقُ مَن يَشَآءُ ﴿١٩﴾ ﴾ الشورى – بعبادهِ ي بعبادهي

ఈ మద్ క్రింద ఇవ్వబడిన షరతులు ఉన్న పక్షంలో పలుకబడుతుంది.
(1) (هـ) ముందు సుకూన్ లేదా మద్ రాకూడదు.
(2) 'హమ్‌జహ్' పిదప (هـ) రాని పక్షంలో.

అభ్యాసాలు 9

1. ఆయత్‌లను మద్ద్ రకాలను బట్టి జతపర్చండి.

1- ﴿ وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾ ﴾ الغاشية	మద్ద్ ఇవజ్ مد عوض
2- ﴿ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ﴿٥﴾ ﴾ الغاشية	మద్ద్ సిలహ్ సుగ్రా مد صلة
3- ﴿ هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَـٰشِيَةِ ﴿١﴾ ﴾ الغاشية	మద్ద్ బదల్ مد بدل
4- ﴿ بَلَىٰٓ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرًا ﴿١٥﴾ ﴾ الانشقاق	మద్ద్ అస్‌లీ తబీయి مد طبيعي
5- ﴿ وَٱلْعَـٰدِيَـٰتِ ضَبْحًا ﴿١﴾ ﴾ العاديات	
6- ﴿ وَإِنَّهُۥ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٧﴾ ﴾ العاديات	
7- ﴿ أَن رَّءَاهُ ٱسْتَغْنَىٰٓ ﴿٧﴾ ﴾ العلق	

2. క్రింద ఇవ్వబడిన వాటికి ఖుర్ఆన్ నుంచి కొన్ని ఉదాహరణలివ్వండి.

1) మద్ద్ తబీయి: ....

....

2) మద్ద్ ఇవజ్: ....

....

3) మద్ద్ సిలహ్ సుగ్రా: ....

....

4) మద్ద్ బదల్ : ....

....

మద్ ఫర్'యీా - పాక్షికంగా వచ్చే మద్ద్

నిర్వచనం: దీని నివిడి మద్ తబీయికన్నా అధికంగా ఉంటుంది. కారణం, హమ్జా మరియు సుకూన్.

1.హమ్జా వలన వచ్చే మద్

మద్ ముత్తసిల్ (అంటే కలిసి ఉండే మద్)		
1.	మద్ ముత్తసిల్	ఒకే పదంలో మద్ తరువాత హమ్జహ్ వచ్చినప్పుడు ఈ మద్ వస్తుంది.
	మద్ నివిడి	4 లేక 5 హరకాత్‌లు
	ఉదాహరణలు	طَآئِفَةٌ - عَآئِلًا - خَطِيٓئَةً - جَزَآءً
మద్ద్ మున్ఫసిల్ విడిగా ఉండే మద్		
2.	మద్ మున్ఫసిల్	మొదటి పదంలో చివరగా వస్తుంది. ఆపై తదుపరి పదంలోని మొదటి అక్షరం హమ్జహ్ అయి ఉంటుంది.
	మద్ నివిడి	2, 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు
	ఉదా :	يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ - فِيٓ أَنفُسِهِمْ
మద్ద్ సిలా కుబ్రా		
3.	మద్ సిలా కుబ్రా	(هـ) అక్షరం పులింగం తృతీయావిభక్తి పదానికి చివర్లో వస్తుంది. తరువాత పదం హమ్జహ్‌తో మొదలవుతుంది.
	మద్ నివిడి	2, 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు
	ఉదా :	وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ - يُؤَدِّهِۦٓ إِلَيْكَ

ముత్తసిల్ మద్‌ను గుర్తించండి.

మద్ మున్ఫసిల్ ఉన్న చోటును గుర్తించండి.

(మద్ సిలహ్ కుబ్రా ఉన్న స్థానాన్ని గుర్తించండి.

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక :
విద్యార్థులు ఈ 'మద్'ను బాగా అభ్యాసం చేయాలి.

అభ్యాసాలు 10

హమ్జహ్‌తో వచ్చే మద్ రకంతో క్రింది ఖాళీలను పూరించండి.

1) ﴿وَمَا يُكَذِّبُ بِهِۦٓ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ۝١٢﴾ المطففين

ఈ ఆయత్‌లో మద్ నిబంధన .... ఈ పదంలో......................ఎందుకంటే ....

2) ﴿بَلَىٰٓ إِنَّ رَبَّهُۥ كَانَ بِهِۦ بَصِيرًا ۝١٥﴾ الانشقاق

ఈ ఆయత్‌లో మద్‌నిబంధన .... ఈ పదంలో......................ఎందుకంటే ....

3) ﴿أَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعَىٰهَا ۝٣١﴾ النازعات

ఈ ఆయత్‌లో మద్ నిబంధన .... ఈ పదంలో......................ఎందుకంటే ....

4) ﴿فَقُلْ هَل لَّكَ إِلَىٰٓ أَن تَزَكَّىٰ ۝١٨﴾ النازعات

ఈ ఆయత్‌లో మద్ నిబంధన .... ఈ పదంలో......................ఎందుకంటే ....

5) ﴿وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسْعَىٰ ۝٨﴾ عبس

ఈ ఆయత్‌లో మద్ నిబంధన .... ఈ పదంలో......................ఎందుకంటే ....

6) ﴿أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُۥٓ أَحَدٌ ۝٧﴾ البلد

ఈ ఆయత్‌లో మద్ నిబంధన .... ఈ పదంలో......................ఎందుకంటే ....

2. సుకూన్ వలన ఏర్పడే మద్

మద్ లాజిమ్ – తప్పనిసరి మద్: అది నాలుగు విధాలుగా విభజించబడింది.

1. మద్ లాజిమ్ కలిమీ – తప్పనిసరి మద్ పదం
- ముఖఫ్ఫఫ్
- ముసఖ్ఖల్

2. మద్ లాజిమ్ హర్ఫి – తప్పనిసరి మద్ అక్షరం
- ముఖఫ్ఫఫ్
- ముసఖ్ఖల్

3. మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్ – సుకూన్ కొరకు వచ్చిన మద్.

4. మద్ లీన్ – సున్నితంగా లాగి ఉచ్చరించే మద్.

మద్ లాజిమ్ - మద్ లాజిమ్ కలిమీ

మద్ లాజిమ్ కలిమీ -తప్పనిసరి మద్ (అ) ముఖఫ్ఫఫ్ (తేలికైన)		
1.	మద్ లాజిమ్ కలిమి ముఖఫ్ఫఫ్	మద్ అక్షరం పిదప అదే పదంలో స్వాభావిక సుకూన్ వచ్చినప్పుడు ఇది వస్తుంది.
	ఒత్తుల సంఖ్య	6
	ఉదాహరణ	ఖుర్ఆన్‌లో ఒక పదం ఉంది ءَآلْـَٔـٰنَ . యూనుస్ సూరాలో రెండు సార్లు వచ్చింది.(51మరియు 91 ఆయతులు)
(ఆ) మద్ లాజిమ్ కలిమీ ముసఖ్ఖల్ (బరువైనది)		
	మద్ లాజిమ్ కలిమి ముసఖ్ఖల్	ఒక పదంలో మద్ అక్షరం తరువాత షద్దహ్ వచ్చిచనప్పుడు.
	ఒత్తుల సంఖ్య	6
	ఉదాహరణ	ٱلضَّآلِّينَ - ٱلطَّآمَّةُ - ٱلْحَآقَّةُ - ءَآلذَّكَرَيْنِ

(మద్ లాజిమ్ కలిమీ ముఖఫ్ఫఫ్ స్థానాన్ని గుండ్రంగా చుట్టండి

(మద్ లాజిమ్ కలిమి ముసఖ్ఖల్ స్థానాన్ని గుండ్రంగా చుట్టండి)

మద్ లాజిమ్ హర్ఫ్ (తప్పనిసరి మద్ద్ అక్షరం)

(అ) ముఖఫ్ఫఫ్ (తేలికయినది)		
2.	మద్ లాజిమ్ హర్ఫి ముఖఫ్ఫఫ్	మద్ అక్షరం పిదప సుకూన్ వచ్చినప్పుడు. صادْ قافْ
	ఒత్తుల సంఖ్య	6
	ఉదాహరణ	صٓ - قٓ
(బి) ముసఖ్ఖల్ (బరువైనది)		
	మద్ లాజిమ్ హర్ఫి ముసఖ్ఖల్	మద్ అక్షరం పిదప షద్దహ్ వచ్చినప్పుడు
	ఒత్తుల సంఖ్య	6
	ఉదాహరణ:	ఇద్గామ్ ముతమాసిలైన్‌తోపాటు మనం ఇలా చదవాలి. الٓمٓ ألف لامّيم

(మద్ లాజిమ్ హర్ఫీ ముఖఫ్ఫఫ్ స్థానాన్ని గుర్తించండి)

(మద్ లాజిమ్ హర్ఫీ ముసఖ్ఖల్ స్థానాన్ని గుర్తించండి)

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక :

షద్దహ్ అక్షరం రెండు అక్షరాలు కలిసి ఉంటుంది. ఒకటి సుకూన్‌తోనూ మరొకటి హర్‌కహ్‌తో వస్తుంది. దీనిని విద్యార్థులకు స్పష్టంగా విడమరచి చెప్పాలి.

ఉదాహరణ: شَدَّة : شَدْدَة   مَدَّ : مَدْدَ

మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్ (సుకూన్ కారణంగా వచ్చే మద్)		
3.	**మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్**	పారాయణం చేస్తూ ఆగిపోయినప్పుడు మనం ఆగిన అక్షరానికన్నా ముందు వచ్చే మద్ అక్షరం.. దీన్నే మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్ అంటారు.
	ఒత్తుల సంఖ్య:	2, 4 లేదా 6
	ఉదాహరణ	بَصِيرٌ ۔ ٱلْحِسَابِ ۔ تَعْلَمُونَ

(మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్ స్థానాన్ని గుర్తించండి)

మద్ లీన్ (తేలికగా పలుకబడే మద్)		
4.	**మద్ లీన్**	పారాయణం చేస్తూ ఆగిపోయినప్పుడు మనం ఆగిన అక్షరానికన్నా ముందు వచ్చే లీన్ అక్షరం. దీన్నే మద్ లీన్ అంటారు.
	ఒత్తుల సంఖ్య:	2, 4, లేదా 6
	ఉదాహరణ	ٱلسَّوْءِ ۔ خَوْفٍ ۔ قُرَيْشٍ ۔ وَٱلصَّيْفِ

(మద్ లీన్ స్థానాన్ని గుర్తించండి)

మద్ - దీర్ఘం

- **మద్ తబీయి:** రెండు ఒత్తులకు సమానం. ఇది వావ్‌తో, యాతో, అలిఫ్‌తో కూడిన మద్‌గా ఉంటుంది.
  - మద్ బదల్ (2 హరకాత్‌లు) మద్ అక్షరం ముందు హమ్జ వస్తుంది.
  - మద్ద్ ఇవజ్: (2 హరకాత్‌లు) మనం ఆగినప్పుడు తన్‌వీన్ ఫతహ్ స్థానంలో ఈ మద్ వస్తుంది.
  - మద్ద్ సిలహ్ సుగ్రా: (2హరకాత్‌లు) తృతీయా విభక్తి పులింగ సర్వనామ చివర్లో వస్తుంది.
    لهٗ - لهو ، يحاورهٗ - يحاورهو ، بعبادهٖ - بعبادهي
- **మద్ ఫర్యీ:** రెండు ఒత్తులకన్నా ఎక్కువ. మద్ అక్షరాల తరువాత సుకూన్ లేక హమ్‌జా వచ్చినప్పుడు ఇది సంభవిస్తుంది.
  - మద్ద్ అక్షరం తరువాత హమ్‌జా వస్తుంది
    - మద్ ముత్తసిల్: (4 నుంచి 5 హరకాత్‌లు) మద్ అక్షరం తరువాత ఒకే పదంలో హమ్‌జా వస్తుంది.
    - మద్ మున్‌ఫసిల్: (2, 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు) అక్షరం చివర్లో మద్ అక్షరం వస్తుంది. దాని తరువాత పదం హమ్‌జాతో మొదలవుతుంది.
    - మద్ సిలహ్ కుబ్రా (2, 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు): తృతీయా విభక్తి పులింగ నామవాచకం తరువాత హమ్‌జా వస్తుంది.
  - మద్ అక్షరం తరువాత సుకూన్ వస్తుంది
    - మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్: (2,4 లేదా 5 హరకాత్‌లు): మద్ అక్షరం ఉన్న పదం మీద మనం ఆగినప్పుడు దాన్ని మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్‌గా పలుకుతాం.
    - మద్ లాజిమ్
      - కలిమీ (ముఖఫ్ఫఫ్, ముసఖ్ఖల్)
        - ముఖఫ్ఫఫ్: (6 హరకాత్‌లు): మద్ తరువాత సుకూన్ వస్తుంది. ఇది ఖుర్‌ఆన్‌లో కేవలం ఒకే పదంలో వచ్చింది. సూర యూనుస్‌లో రెండు సార్లు దీన్ని ప్రస్తావించడం జరిగింది.
        - ముసఖ్ఖల్: (6 హరకాత్‌లు) మద్ పిదప తష్‌దీద్ వస్తుంది. ఖుర్‌ఆన్‌లో అనేక చోట్ల ఉంది.
      - హర్ఫీ ముసఖ్ఖల్, ముఖఫ్ఫఫ్
        - ఇది కొన్ని సూరాల ముందు ముఖత్తఆత్ అక్షరాల రూపంలో వస్తుంది. ఉదా: బఖర సూరాలో الم లామ్ ఉచ్చారణలో (బరువుగా ఉంటుంది. ఎందుకంటే దాని తార్వత షద్దహ్ ఉంది గనక. అలానే మీమ్‌లో ముఖఫ్ఫఫ్ (తేలిక)గా ఉంటుంది – దాని తర్వాత సుకూన్ ఉంది గనుక.
    - మద్ లీన్: (2, 4 లేదా 6 హరకాత్‌లు): హర్ఫ్ లీన్‌కన్నా ముందు ఫత్హా ఉండే పదం మీద ఆగినప్పుడు ఇది వస్తుంది.

అభ్యాసాలు 11

1. క్రింద గీత గీసిన మద్ రకాన్ని, దాని నివిడిని పేర్కొనండి.

మద్ నివిడి	మద్ రకం	ఆయత్
		﴿ وَكُنَّا قَوۡمًا ضَآلِّينَ ۝١٠٦ ﴾ المؤمنون
		﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَانَت تَّأۡتِيهِمۡ رُسُلُهُم بِٱلۡبَيِّنَٰتِ ۝٢٢ ﴾ غافر
		﴿ إِنَّآ أَعۡطَيۡنَٰكَ ٱلۡكَوۡثَرَ ۝١ ﴾ الكوثر
		﴿ إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتۡ ۝١ ﴾ الانشقاق
		﴿ أَثُمَّ إِذَا مَا وَقَعَ ءَامَنتُم بِهِۦٓۚ ءَآلۡـَٰٔنَ وَقَدۡ كُنتُم بِهِۦ تَسۡتَعۡجِلُونَ ۝٥١ ﴾ يونس

﴿ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلصَّآخَّةُ ۝٣٣ يَوۡمَ يَفِرُّ ٱلۡمَرۡءُ مِنۡ أَخِيهِ ۝٣٤ وَأُمِّهِۦ وَأَبِيهِ ۝٣٥ وَصَٰحِبَتِهِۦ وَبَنِيهِ ۝٣٦ لِكُلِّ ٱمۡرِيٕٖ مِّنۡهُمۡ
يَوۡمَئِذٖ شَأۡنٞ يُغۡنِيهِ ۝٣٧ ﴾ عبس

2. పైన ఇచ్చిన ఆయత్‌లలో ఉన్న మద్ రకాలను గుర్తించి ఆ పదాలను క్రింద వ్రాయండి.

1) మద్ ముత్తసిల్ ....

2) మద్ సిలహ్ ....

3) మద్ లాజిమ్ ....

4) మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్ ....

5) మద్ తబీయి ....

3. క్రింద గీత గీసిన పదాలలో మద్ రకాన్ని, నివిడిని గుర్తించండి.

మద్ నివిడి	మద్ రకం	ఆయత్
		﴿ الٓمٓ ﴿١﴾ ﴾ البقرة
		﴿ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٗاۚ وَمَنۡ أَصۡدَقُ مِنَ ٱللَّهِ قِيلٗا ﴿١٢٢﴾ ﴾ النساء
		﴿ الٓمٓ ﴿١﴾ تِلۡكَ ءَايَٰتُ ٱلۡكِتَٰبِ ٱلۡحَكِيمِ ﴿٢﴾ ﴾ لقمان
		﴿ فَذَكِّرۡ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٞ ﴿٢١﴾ ﴾ الغاشية

4. క్రింద ఇచ్చిన వాటికి ఖుర్ఆన్ నుంచి కొన్ని ఉదాహరణలివ్వండి.

1) మద్ ముత్తసిల్ ....

2) మద్ మున్ఫసిల్ ....

3) మద్ సిలహ్ కుబ్రా ....

4) మద్ లాజిమ్ కలిమీ ముఖఫ్ఫఫ్ ....

5) మద్ లాజిమ్ కలిమీ ముసఖ్ఖల్ ....

6) మద్ లాజిమ్ హరఫీ ముఖఫ్ఫఫ్ ....

7) మద్ లాజిమ్ హరఫీముసఖ్ఖల్ ....

8) మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్ ....

9) మద్ లీన్ ....

అభ్యాసాలు

1. క్రింద ఇచ్చిన ఆయతుల బట్టి తజ్వీద్ నిబంధనలు వ్రాయండి.

هَلْ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ٱلْغَٰشِيَةِ ﴿١﴾ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَٰشِعَةٌ ﴿٢﴾
عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾ تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ﴿٥﴾
لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴿٦﴾ لَّا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِى مِن جُوعٍ ﴿٧﴾
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾ لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾ فِى جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾
لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَٰغِيَةً ﴿١١﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾
وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾ وَزَرَابِىُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾

....

....

....

....

....

....

....

....

ఉపాధ్యాయులకు గమనిక :
నిబంధనల ఉదాహరణలు పేర్కొనటానికి ఈ పేజీని ఉపాధ్యాయులు తిరిగి గమనించగలరు.

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى ٱلْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى ٱلسَّمَآءِ كَيْفَ
رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى ٱلْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى ٱلْأَرْضِ كَيْفَ
سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَآ أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾ لَّسْتَ عَلَيْهِم
بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾ إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾ فَيُعَذِّبُهُ ٱللَّهُ ٱلْعَذَابَ
ٱلْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾ إِنَّ إِلَيْنَآ إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾

జవాబులు

అభ్యాసాలు 1

1. పారాయణం, ఉచ్చారణ, లక్షణాల
2. ✗ ✓ ✓ ✗

అభ్యాసాలు 2

(1) వాజిబ్. (2) 1. సున్నత్ 2. జాయిజ్ 3. వాజిబ్

(3) أعوذ باللّٰه من الشيطان الرجيم
بسم اللّٰه الرحمن الرحيم

అభ్యాసాలు 3

1.

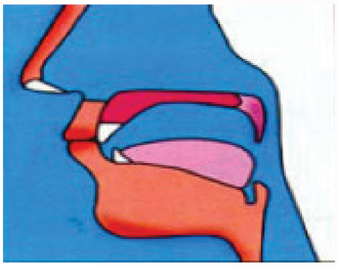

م

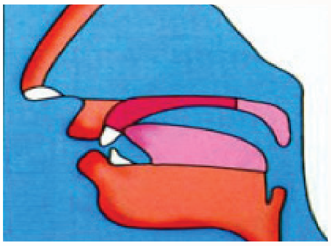

ن

2. పెదాలు, నోటి గుండా రాజాలదు.

3. (ఎ) النَّاس (బి) ثُمَّ

అభ్యాసాలు 4

1.

2. ✓ ✓ ✗

3.

1- ఇద్గామ్‌తో కూడిన గున్నహ్	﴿ رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ يَتْلُواْ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ﴿٢﴾ ﴾
2- ఇజ్‌హార్	﴿ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌۢ ﴿٤﴾ ﴾
3- గున్నహ్‌తో కూడిన ఇద్గామ్	﴿ وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾ ﴾
4- ఇజ్‌హార్	﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَٱنْحَرْ ﴿٢﴾ ﴾
5- ఇజ్‌హార్	﴿ فَجَعَلَهُۥ غُثَآءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾ ﴾
6- గున్నహ్ లేకుండా ఇద్గామ్	﴿ وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ ﴾

అభ్యాసాలు 5

1.

ج	ث	ت	ب	أ
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
	ي	و	ه	

2.

1- ఇఖ్ఫా - దాచటం
2- ఇజ్‌హార్ - స్పష్టంగా పలకటం
3- ఇఖ్‌లాబ్ - మార్పు చేయటం
4- ఇద్‌గామ్ - కలపటం

3.

1- ఇఖ్ఫా ﴿ وَوَضَعۡنَا عَنكَ وِزۡرَكَ ۝٢ ﴾
2- ఇజ్‌హార్ ﴿ وَأَمَّا مَنۡ خَفَّتۡ مَوَٰزِينُهُۥ ۝٨ ﴾
3- ఇఖ్ఫా ﴿ فَإِذَا فَرَغۡتَ فَٱنصَبۡ ۝٧ ﴾
4- ఇద్‌గామ్ గున్నహ్‌తో ﴿ تَبَّتۡ يَدَآ أَبِي لَهَبٖ وَتَبَّ ۝١ ﴾
5- ఇఖ్‌లాబ్ ﴿ كَلَّاۖ لَيُنۢبَذَنَّ فِي ٱلۡحُطَمَةِ ۝٤ ﴾
6- ఇఖ్ఫా, ﴿ كَلَّا لَئِن لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعَۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ۝١٥ ﴾ ఇఖ్‌లాబ్ ﴿ كَلَّا لَئِن لَّمۡ يَنتَهِ لَنَسۡفَعَۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ۝١٥ ﴾

4.

(అ) عَنكَ وِزۡرَكَ (ఆ) لَهَبٖ وَتَبَّ (ఇ) هُمَزَةٖ لُّمَزَةٍ (ఈ) مَنۢ بَخِلَ (ఉ) أَنۡعَمۡتَ

అభ్యాసాలు 6

1.

ج	ث	ت	ب	أ
ر	ذ	د	خ	ح
ض	ص	ش	س	ز
ف	غ	ع	ظ	ط
ن	م	ل	ك	ق
	ي	و	هـ	

2.
(1) تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ (2) عَلَيْهِمْ طَيْرًا (3) إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ

3.
(1) 7. (2) 8. (3) 6. (4) 3. (5) 4. (6) 5. (7) 1. (8) 2.

4.
(1) ب (2) أ هـ ع ح غ خ (3) م (4) يرملون (5) ب (6) 15.

5.
(1) గున్నహ్ మరియు షద్దహ్

(2) గున్నహ్

(3) మీమ్ మరియు గున్నహ్

అభ్యాసాలు 7

1.
(1) 2. (2) 2. (3) 1. (4) 1. (5) 2. (6) 1. (7) 3. (8)1. (9) 3. (10) 3. (11) 3.

2.
(1) إِذ ظَّلَمُوٓاْ (2) بَل رَّفَعَهُ ٱللَّهُ (3) وَقَد دَّخَلُواْ

3.
2, 1, 3.

అభ్యాసాలు 8

1.

لام القمرية	لام الشمسية
الوسواس	الصمد
الخناس	الناس
الجنة	النفاثات
الكوثر	الضحى
البلد	الشمس
الأولى	الليل
القمر	

2.

(الكوثر) పదంలో లామ్ ఖమరియ్యహ్‌గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన ఇజ్‌హార్.
(الأبتر) పదంలో లామ్ ఖమరియ్యహ్‌గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన ఇజ్‌హార్.
(الشتاء) పదంలో లామ్ షమ్సియ్యహ్‌గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన ఇద్‌గామ్.
(الصيف) పదంలో లామ్ షమ్సియ్యహ్‌గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన ఇద్‌గామ్.
(البيت) పదంలో లామ్ ఖమరియ్యహ్‌గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన ఇజ్‌హార్.
(الذي) పదంలో లామ్ షమ్సియ్యహ్‌గా పిలవబడుతుంది. దాని నిబంధన ఇద్‌గామ్.

3.

(1) رِحۡلَةَ ٱلشِّتَآءِ (2) رَبَّ هَٰذَا ٱلۡبَيۡتِ

4.

أ ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز
س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك
ل م ن ه و ي

అభ్యాసాలు 9

1.

(1) మద్ అస్‌లీ తబీయి. (2) మద్ అస్‌లీ తబీయి. (3) మద్ అస్‌లీ తబీయి. (4) మద్ ఇవజ్. (5) మద్ ఇవజ్. (6) మద్ సిలహ్ సుగ్రా. (7) మద్ బదల్.

2.

(1) بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ (2) فِي دِينِ ٱللَّهِ أَفۡوَاجٗا

(3) أَلَمۡ نَجۡعَل لَّهُۥ عَيۡنَيۡنِ (4) ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ

అభ్యాసాలు 10

1.

(1) (به) పదంలో మద్ నిబంధన 2,4 లేదా 5 హరకాత్‌లు, ఎందుకంటే అది మద్ సిలహ్ కుబ్రా.
(2) (بلى) పదంలో మద్ నిబంధన 2,4 లేదా 5 హరకాత్‌లు, ఎందుకంటే అది మద్ మున్ఫసిల్.
(3) (ماء) పదంలో మద్ నిబంధన 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు, ఎందుకంటే అది మద్ ముత్తసిల్ .
(4) (إلى) పదంలో మద్ నిబంధన 2,4 లేదా 5 హరకాత్‌లు, ఎందుకంటే అది మద్ మున్ఫసిల్.
(5) (جاء) పదంలో మద్ నిబంధన 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు, ఎందుకంటే అది మద్ ముత్తసిల్.
(6) (يره) పదంలో మద్ నిబంధన 2,4 లేదా 5 హరకాత్‌లు, ఎందుకంటే అది మద్ సిలహ్ కుబ్రా.

అభ్యాసాలు 11

1.

(1) మద్ లాజిమ్ కలిమి ముసఖ్ఖల్. 6 హరకాత్‌లు
(2) మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్. 2, 4 లేదా 6 హరకాత్‌లు
(3) మద్ మున్ఫసిల్. 2, 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు
(4) మద్ ముత్తసిల్. 4 లేక 5 హరకాత్‌లు
(5) మద్ లాజిమ్ కలిమి ముఖఫ్ఫఫ్. 6 హరకాత్‌లు.

2.

(1) جَآءَتِ
(2) وَأُمِّهِۦ
(3) ٱلصَّآخَّةُ
(4) أَخِيهِ
(5) فَإِذَا

3.

(1) మద్ లాజిమ్ హరఫీ ముసఖ్ఖల్. 6 హరకాత్‌లు.
(2) మద్ ఇవజ్. 2 హరకాత్‌లు.
(3) మద్ ఆరిజ్ లిస్సుకూన్. 2 హరకాత్‌లు.
(4) మద్ మున్ఫసిల్. 2, 4 లేదా 5 హరకాత్‌లు.

4.

(1) طَّآئِفَةٌ

(2) فِيٓ أَنفُسِهِمۡ

(3) وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ

(4) ءَآلۡـَٰٔنَ

(5) ٱلضَّآلِّينَ

(6) قٓ - صٓ

(7) الٓمٓ

(8) تَعۡلَمُونَ

(9) قُرَيۡشٍ

Notes

Notes

Notes

MORE OTHERS

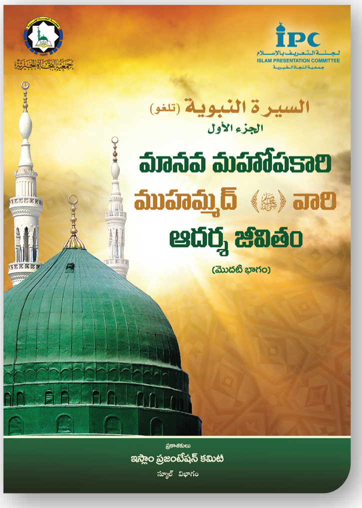

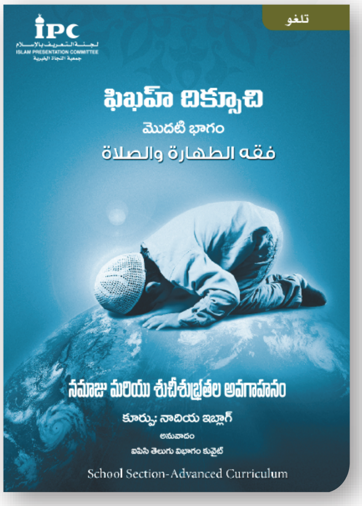

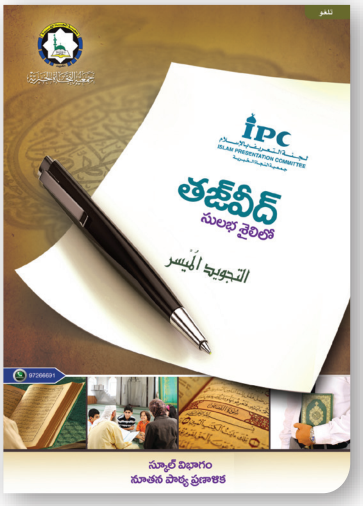

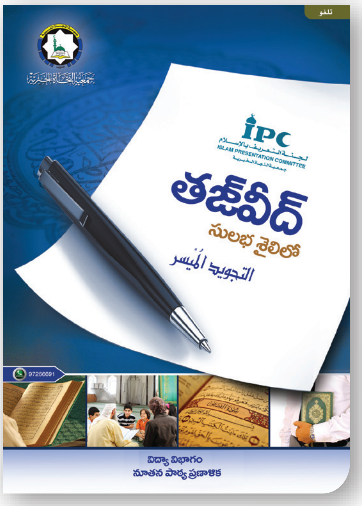

IPB Islam Presentation Bookshop مكتبة
دار التعريف بالإسلام

مكتبة وقفية ريعها لجمعية النجاة الخيرية

+965 24713873 +965 97551007
ipbbookshop ipbbookshop
ipbbookshop@gmail.com